

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
EDUKOLOGIJOS KATEDRA

Šarūnė Astrauskaitė

Karjeros edukologijos magistrantūros studentė

Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemos 1990 - 2012 m.

Magistro darbas

Mokslinis vadovas
prof. V. Lamanuskas

Šiauliai, 2013

Darbas originalus .....Šarūnė Astrauskaitė

Turinys

Turinys.....	2
SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
Terminų žodynelis	5
ĮVADAS	7
1. LIETUVOS IR LATVIJOS PROFESINIO ORIENTAVIMO SISTEMŲ RAIDA NUO 1990 M. IKI 2012 M.	10
1.1. Profesinio orientavimo sistemų raida 1990 – 2003 m.	10
1.2. Profesinio orientavimo sistemų raida nuo 2004 – 2012 m.	20
1.3. Profesinio orientavimo sistemų lyginimas.....	30
2. LIETUVOS IR LATVIJOS PROFESINIO INFORMAVIMO STRUKTŪROS	32
2.1. Lietuvos profesinio informavimo struktūra (sudėtis ir funkcijos)	32
2.2. Latvijos profesinio informavimo struktūra (sudėtis ir funkcijos).....	38
2.3. Profesinio informavimo struktūrų lyginimas	43
3. LIETUVOS IR LATVIJOS PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETINĖS DUOMENŲ BAZĖS	45
3.1. Lietuvos Profesinio informavimo internetinės duomenų bazės.....	45
3.2. Latvijos Profesinio informavimo internetinės duomenų bazės.....	46
3.3. Lietuvos ir Latvijos profesinio informavimo internetinių duomenų bazių lyginimas	48
4. LIETUVOS IR LATVIJOS PROFESINĮ ORIENTAVIMĄ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISINIŲ DOKUMENTŲ LYGINIMAS	49
IŠVADOS.....	51
PASIŪLYMAI	53
LITERATŪRA	54
PRIEDAI	61
1. PRIEDAS Lietuvos Nacionalinė profesinio informavimo struktūra.....	62
2. PRIEDAS Orientavimo karjerai sistema Lietuvoje.....	63
3. PRIEDAS Karjeros konsultavimo ir planavimo sistema Latvijoje	64
4. PRIEDAS Lietuvos profesinį orientavimą reglamentuojantys dokumentai	65
5. PRIEDAS Latvijos profesinį orientavimą reglamentuojantys dokumentai	69

SANTRAUKA

Tyrimo „Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemos 1990 – 2012“ tikslas yra atlikti Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemų, paslaugų teikėjų (institucijų, kurios yra atsakingos už profesinio orientavimo paslaugų teikimą, kokybę, plėtotę) lyginamąją analizę. Tyrimo ataskaitą sudaro 4 skyriai. Pirmame skyriuje analizuojama ir lyginama abiejų šalių profesinio orientavimo sistemų raida nuo 1990 m. iki 2012 m. Antrame skyriuje analizuojamos ir lyginamos profesinio informavimo struktūros t.y., už profesinį orientavimą atsakingos institucijos. Trečiame skyriuje analizuojamos ir lyginamos Lietuvos ir Latvijos profesinio informavimo internetinės duomenų bazės. Ketvirtame skyriuje lyginami Lietuvos ir Latvijos profesinį orientavimą reglamentuojantys teisiniai dokumentai.

Tyrimas grindžiamas prielaida, kad Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemos plėtojamos skirtingai, nepaisant to, kad yra kaimyninės šalys ir jas sieja istoriniai bei politiniai įvykiai.

Atlikus tyrimą nustatyta, kad Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemos yra plėtojamos skirtingai, nes: priimami skirtingo pobūdžio įstatymai, orientuojamasi į skirtingas profesinio orientavimo sistemos dalis ir t.t. Nors rasta ir labai daug panašumų: Europos Sąjungos fondų vykdyti tokie pat arba panašūs projektai, sutampa, kai kurių už profesinį orientavimą atsakingų institucijų veiklą ir t.t. Tačiau negalima patvirtinti, kad Lietuvos profesinio orientavimo sistema yra labiau išvystyta negu Latvijos, nes, pvz.: Lietuvoje nuo 2005 m. pradėti rengti karjeros konsultantai universitetuose, Latvijoje nuo 2008 m.; Latvijoje 2005 - 2006 m. išleisti ugdymo karjerai mokykliniai vadovėliai mokiniams nuo 7 iki 12 kl. ir mokytojams skirtos knygos, tuo tarpu Lietuvoje 2012 m. parengtos dvi ugdymo karjerai metodinės knygos, viena mokytojams, o kita mokiniams ir t.t.

Įvertinus atlikto tyrimo rezultatus galima siūlyti: Lietuvai ir Latvijai daugiau bendradarbiauti, nes šalys galėtų pasidalinti gerąja patirtimi ir taip tobulinti savo šalyje esamą profesinio orientavimo sistemą; Lietuva ir Latvija galėtų sukurti internetinius puslapius, kuriuose būtų pateikta informacija apie profesinio orientavimo sistemų raidą, įgyvendinimą, profesinio orientavimo paslaugų teikėjus ir pan., nes šiuo metu visą informaciją yra nesusisteminta.

SUMMARY

The aim of the research "*Lithuanian and Latvian Systems of Professional Orientation in 1990-2012*" is to perform a comparative analysis between the Lithuanian and Latvian vocational guidance systems and the service providers (institutions, responsible for vocational guidance service providing, their quality and development). The research report consists of 4 chapters. In the first one, there are analysed and compared the development of vocational guidance systems from 1900 till 2012 in both countries. In the second chapter, there are analysed and compared professional information structures, i. e. institutions, responsible for vocational guidance. In the third chapter, there are analysed and compared internet data bases of the Lithuanian and Latvian professional information. In the last chapter of the report, the legal documents regulating the Lithuanian and Latvian vocational guidance are compared.

The research is grounded on the assumption that despite the Lithuanian and Latvian common historical and political events, the vocational guidance systems are developed differently in both countries.

The research showed that the Lithuanian and Latvian vocational guidance systems are developed differently, because: the legislation is drafted of different character, it is oriented to different vocational guidance systems parts, etc. Even though there were certain similarities found: same projects, developed by the European Union funds, activity of some institutions, responsible for vocational guidance, etc. However, one assumption could not be confirmed, that the Lithuanian vocational guidance system is more elaborate than the Latvian, because, for example, in Lithuania, carrier consultants in universities were integrated since 2005, whereas in Latvia since 2008; in Latvia, manuals for carrier training for pupils of 7 - 12 grades and books for teachers were published in 2005 - 2006, whereas in Lithuania only in 2012 two methodical carrier training manuals were prepared, one for teachers and one for learners.

Having evaluated the research results, such conclusions could be drawn: Lithuania and Latvia should cooperate more, because the countries could share their positive experience and thus to improve the present vocational guidance system; Lithuania and Latvia could create internet websites, where one could find information about the development of the vocational guidance systems, their implementation, the vocational guidance service providers and so on, because nowadays whole information is unstructured.

Terminų žodynelis

Mokymasis visą gyvenimą – (angl. lifelong learning) švietimo politikos idėja, reikalaujanti sudaryti sąlygas visuomenės nariams visą gyvenimą mokytis dėl greitai kintančių mokslo, technikos pasiekimų. (Bitinas, 2011)

Mokymosi testinumas – (angl. permanent learning) universali ir nenutrūkstama mokymosi galimybė, siekiant įgyti naujų gebėjimų ir atnaujinti senuosius, kurių reikės norint gyventi visuomenėje. (Bitinas, 2011)

Profesinio rengimo politika – (angl. policy of vocational education) bendrosios politikos sritis, kurioje realizuojami atskirų asmenų, profesinių grupių ir visuomenės (valstybės) interesai suteikiant, palaikant ir keičiant visuomenės narių profesinę kvalifikaciją. Profesinio rengimo objektas yra profesinio rengimo organizavimas, valdymas, jo turinys, vykdytojai ir kt. Profesinio rengimo funkcijas dalinasi profesinio rengimo socialiniai partneriai. Profesinio rengimo politika glaudžiai susijusi su valstybės ekonomine, socialine, darbo rinkos bei švietimo politika. (Laužackas, 2005)

Profesinio rengimo sistema – (angl. vocational education and training system) įstaigų ir organizacijų, planuojančių, organizuojančių ir vykdančių profesinį mokymą, visuma. Profesinio rengimo sistemą sudaro: ikiprofesinio ugdymo, profesinio konsultavimo ir informavimo įstaigos, profesinės ir aukštosios mokyklos, įvairūs kvalifikaciją teikiantys arba tobulinantys institutai, kursai, centrai ir pan. bei įvairiuose lygiuose profesinio rengimo politiką formuojantys ir koordinuojantys organai (valstybės, darbdavių, profsąjungų ir kt.) bei įvairūs jų veiklos suderinamumą laiduojantys ryšiai. (Laužackas, 2005)

Profesinis informavimas – (angl. vocational information) supažindinimas su profesijomis, jų keliamais reikalavimais asmenybei, žiniomis bei gebėjimams, taip pat psichologiniais, mediciniais, socialiniais-ekonominiais ir kitais profesinės veiklos aspektais. (Laužackas, 2005)

Profesinis konsultavimas – (angl. vocational counseling) specialiai organizuota konsultanto ir konsultuojamojo sąveika (bendradarbiavimas), padedanti pastariesiems priimti racionalų profesijos rinkimosi sprendimą, atsižvelgiant į jų individualias savybes, darbo rinkos bei profesinio mokymosi galimybes. (Laužackas, 2005)

Profesinis mokymas – (angl. vocational training) mokymas, kurio tikslas – suteikti asmenims profesiją arba juos perkvalifikuoti. (Bitinas, 2011)

Profesinis orientavimas – (angl. vocational orientation) 1) procesas, kurio metu padedama asmeniui sąmoningai rinktis profesiją pagal asmeninius gabumus ir gebėjimus bei darbo rinkos reikalavimus bei poreikius; 2) procesas, kurio metu padedama asmeniui vystytis ir įsisąmoninti

visuminį ir adekvatų savęs ir savo asmens darbo pasaulyje vaizdą, įgyjant būtinų žinių ir gebėjimų sąmoningam ir brandžiam profesijos pasirinkimui. (Laužackas, 2005)

Tęstinis profesinis mokymas – (angl. continuing vocational training) formalus ar savarankiškas mokymasis, siekiant įtvirtinti ir plėsti turimus profesinius gebėjimus; profesinės kvalifikacijos tobulinimas. (Bitinas, 2011)

Ugdymas karjerai – 1) švietimo institucijų, tėvų ir visuomenės sistemingas bendradarbiavimas, padedant jauniems ir suaugusiems žmonėms įgyti žinias ir įgūdžius, būtinus racionaliam profesijos sprendimo priėmimui. 2) Procesas, suteikiantis asmeniui pajėgumą priimti brandų profesijos rinkimosi sprendimą dėl užimtumo ateityje (“Profesinio konsultavimo” sinonimas). (Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodika)

ĮVADAS

Lietuva ir Latvija yra kaimyninės šalys, kurios turi bendrą patirtį. Iki 1990 m. abi šalys priklausė Sovietų Sąjungai, o atgavusios nepriklausomybę kiekviena šalis savitai plėtojo profesinio orientavimo sistemas. Todėl tyrime yra siekiama analizuoti ir palyginti šių šalių profesinio orientavimo sistemas, jų raidą istoriniame kontekste.

Profesinio orientavimo paslaugos turi būti teikiamos efektyviai, nes jos yra svarbios ne tik švietimo sistemai, bet ir darbo rinkai ir jų tarpusavio sąveikai. Profesinio orientavimo sistemos įgyvendinimą sudaro du pagrindiniai dalykai: profesinis informavimas, profesinis konsultavimas (Žadeikaitė, Adomaitytė, 2009), be to šiuos įgyvendinimo būdus reglamentuoja įvairūs teisės aktai, įstatymai.

Problemos aktualumas. Lietuva ir Latvija yra kaimyninės šalys, jas sieja daug panašumų. Vieni reikšmingiausių, kad Lietuva ir Latvija priklausė Sovietų Sąjungai, vėliau panašiu laikotarpiu atstatė nepriklausomybes (Lietuva 1990 m., Latvija 1991 m.), be to 2004 m. Lietuva ir Latvija įstojo į Europos Sąjungą. Tačiau nepaisant panašumų per 1990 – 2012 m. laikotarpį abiejose šalyse verta paieškoti profesinio orientavimo sistemų savitumų, išskirti skirtumus ir panašumus.

Surinkus informaciją, ją išanalizavus ir palyginus, šalims bendradarbiaujant galėtų rasti naujos idėjos profesinio orientavimo sistemoms gerinti. Profesinis orientavimas yra vienas iš svarbiausių veiksnių, kuris skatina užimtumą, verslumą, lygias galimybes bei darbo jėgos prisitaikymą prie darbo rinkos sąlygų. Visą gyvenimą trunkantis mokymasis yra laikomas nacionaline politika, tai yra Europos Sąjungos vienas iš svarbiausių uždavinių. Informacinė visuomenė, žmonių žinios ir įgūdžiai yra labai svarbūs norint pasiekti aukštą pragyvenimo lygį. Kadangi sparti mokslo ir technikos pažanga, žinios ir įgūdžiai sensta greičiau nei bet kada, todėl nuolat kintančioje visuomenėje profesinis orientavimas tampa vis aktualesnis. Pasak J. Albrechto (2005) žmogus kartais patenka į tokią situaciją, kuri yra labai palanki kilti karjeros laiptais. Tačiau tos situacijos tinkamai neišnaudoja, nes nebūna tinkamai pasiruošęs, todėl profesinis orientavimas yra labai svarbus kiekvienai valstybei, joje gyvenantiems asmenims. Kadangi nėra tokio tyrimo, kuriame būtų palygintos šių šalių profesinio orientavimo sistemos, kila klausimas – kodėl? Juk šalys yra panašios, galbūt viena iš kitos galėtų pasisemti idėjų tobulinant savo šalies profesinio orientavimo sistemą.

Problemos iširtumas. Lietuvių mokslininkai atliko daug tyrimų nagrinėdami atskirus profesinio orientavimo struktūros elementus, tačiau trūksta informacijos apie visuminį profesinio orientavimo sistemos veikimą ir plėtojimą. Profesinės edukologijos srityje tyrimus atliko: R. Laužackas (2005), V. Šernas (1995), K. Pukelis (2003), V. Stanišauskienė (2000), R. Kučinskienė (2000), ir kiti

mokslininkai, be to aktyviai buvo plėtojamos S. Kregždės, L. Jovaišos ir kitų Lietuvos mokslininkų teorijos. Latvijos mokslininkai taip pat nagrinėja profesinio orientavimo sistemos elementus, pvz.: B. Jelgava, A. Aizsilai ir kt. (http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Izglitiba/Augstaka_izglitiba/13022012/Karjeras_konsult_211211_PINTSA.doc).

Tačiau abiejose šalyse nėra tokio pobūdžio darbų, kuriuose būtų analizuojamos ir lyginamos Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemos, jų įgyvendinimas, paslaugų teikimas. Kiekviena šalis profesinio orientavimo sistemas analizuoja savo šalies ribose, todėl labai trūksta lyginamųjų tyrimų.

Tyrimo objektas – Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemos.

Pagrindinė hipotezė: 1. Tikėtina, kad Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemos plėtojamos skirtingai, nepaisant to, kad yra kaimyninės šalys ir jas sieja bendra istorinė bei politinė patirtis.

Tyrimo tikslas - išanalizuoti Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemų raidą, paslaugų teikėjus nuo 1990 m. iki 2012 m. bei palyginti pagrindines profesinio informavimo internetines duomenų bazines.

Tyrimo uždaviniai:

- Rinkti esamą informaciją Lietuvoje, mokslinę literatūrą, dokumentus, taip pat rinkti informaciją naudojantis virtualiąja erdve komunikacijai su potencialiais informacijos turėtojais Latvijoje.
- Surinktą informaciją susisteminti ir palyginti (išskiriant panašumus ir skirtumus)

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros šaltinių, dokumentų, Švietimo ir mokslo ministerijų bei kitose internetinėse duomenų bazėse surinktos informacijos sisteminė - struktūrinė analizė.

Tyrimo metodologija – surinktos medžiagos iš mokslinės literatūros šaltinių, mokslinių straipsnių, internetinių duomenų bazių analizės metodu atliekamas Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemų lyginimas. Lyginimo kriterijai yra profesinio orientavimo sistemų raida, kas vyko abiejose šalyse (kokie panašumai ir skirtumai); profesinio informavimo struktūrų lyginimas pagal atsakingų institucijų veiklas; profesinio informavimo internetinių duomenų bazių lyginimas pagal suteikiamos informacijos pobūdį; profesinį orientavimą reglamentuojančių teisinių dokumentų lyginimas pagal dokumentų pobūdį ir priimtų teisės aktų skaičių metų eigoje.

Temos naujumas, teorinė ir praktinė reikšmė. Nėra atlikta tokių tyrimų, kuriuose būtų aprašytos, išanalizuotos ir palygintos Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemos, jų plėtra bei informacijos prieinamumas. Lietuva ir Latvija yra kaimyninės šalys, abiejose šalyse įvyko reikšmingos permainos panašiu laikotarpiu. Be to šios šalys neturi gausių gamtos, energetinių

išteklių, todėl yra labai svarbu profesinio orientavimo sistemos įgyvendinimo kokybė, nes šios šalys turi užtikrinti kokybišką profesinio orientavimo sistemų plėtojimą, kuris yra neatsiejamas nuo ekonomikos pokyčių. Nėra tokio tyrimo, kuriame būtų lyginamos šių šalių profesinio orientavimo sistemos, jų įgyvendinimas bei paslaugų teikimas. Taip pat Lietuvoje nėra informacijos apie Latvijos profesinio orientavimo sistemos plėtojimą. Šiuo tyrimu siekiu sužinoti Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemų plėtojimo panašumus ir skirtumus, kurie galėtų būti naudingi toliau plėtojant profesinio orientavimo sistemą.

Darbo struktūra. Tyrimo medžiaga yra išdėstyta keturiuose skyriuose. Pirmame skyriuje „Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemų raida nuo 1990 m. iki 2012 m.“ yra pateikiama Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemų raidą. Išskiriami du laikotarpiai nuo 1990 m. iki 2003m. (nuo nepriklausomybės atgavimo) ir nuo 2004 m. iki 2012 m. (nuo įstojimo į Europos Sąjungą). Skyriaus pabaigoje pateikiamas profesinio orientavimo sistemų lyginimas (nurodomi panašumai ir skirtumai), skyrių sudaro 3 poskyriai.

Antrame skyriuje „Lietuvos ir Latvijos profesinio informavimo struktūros“ yra analizuojamos abiejų šalių profesinio informavimo struktūros, nurodomos pagrindinės institucijos ir jų veiklos, kurios yra atsakingos už profesinio orientavimo paslaugų teikimą. Skyriaus pabaigoje pateikiami struktūrų panašumai ir skirtumai, skyrių sudaro 3 poskyriai.

Trečiame skyriuje „Lietuvos ir Latvijos profesinio informavimo internetinės duomenų bazės“ yra analizuojamos internetinės svetainės, kurios teikia profesinio informavimo paslaugas. Skyriaus pabaigoje pateikiami internetinių duomenų bazių panašumai ir skirtumai, skyrių sudaro 3 poskyriai.

Ketvirtame skyriuje „Lietuvos ir Latvijos profesinį orientavimą reglamentuojančių teisinių dokumentų lyginimas“. Tyrimo pabaigoje pateikiamos išvados.

1. LIETUVOS IR LATVIJOS PROFESINIO ORIENTAVIMO SISTEMŲ RAIDA NUO 1990 M. IKI 2012 M.

1.1. Profesinio orientavimo sistemų raida 1990 – 2003 m.

1990 m. Lietuva atgavo nepriklausomybę, buvusi profesinio orientavimo sistema tapo netinkama dėl pasikeitusios ekonominės ir socialinės situacijos bei darbo rinkos poreikių. Todėl po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo profesinis orientavimas įgavo naują prasmę. Pradėta pertvarkyti profesinio orientavimo sistemą. Taigi, pasak A. Monkevičiaus (2002) atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę profesinis rengimas keitėsi, jis turėjo pasižymėti demokratiškumu ir humaniškumu. Prasidėjo Lietuvos profesinio rengimo reforma, kuria buvo siekiama sukurti sąlygas įgyti kvalifikaciją, skatinti profesinį mobilumą, prisitaikyti ir tobulėti su mokslo ir technikos pažanga bei informacine visuomene.

Latvijos dabartinė profesinio rengimo sistema vystėsi nuo 1991 m., šiais metais Latvija atgavo nepriklausomybę, priimtas Švietimo įskaymas, Latvijoje sukurtas profesinių įstaigų tinklas, kuris apimė beveik visus Latvijos regionus. Valstybės perėjimas iš totalitarinės sistemos į laisvos rinkos, pakeitė profesinio mokymo reikalavimus. Svarbiausia buvo paruošti kompetetingus specialistus, profesinio mokymo sistema įtraukiama į darbo rinką ir tai gavo tvirtą pagrindą tolesniam profesiniam tobulėjimui per visą savo gyvenimą (http://www.aic.lv/ENIC/en/enic/ed_in_Latv.htm).

Galima teigti, kad abi valstybės atgavusios nepriklausomybę pradėjo pertvarkyti profesinio orientavimo sistemą. Pirmieji šios sistemos pertvarkymo tikslai abiejose šalyse tokie pat. Siekiama sukurti sąlygas, kad būtų paruošti kompetetingi profesijų specialistai, kurie galėtų lengvai prisitaikyti prie mokslo, technikos ir informacijos tobulėjimo.

Latvijos Respublikos Konstitucija numato, kad kiekvienas Latvijos pilietis turi teisę į pagrindinį ir vidurinį ugdymą. Švietimo reforma prasidėjo 1991 m., kai buvo priimtas Latvijos Švietimo įstatymas. Švietimo sistema reglamentuoja principus profesinio švietimo ir mokymo srityje. Įstatyme nustatyta, kad mokslas yra privalomas iki 15 metų (sovietinėje sistemoje buvo privalomas vidurinis išsilavinimas) (http://www.aic.lv/ENIC/en/enic/ed_in_Latv.htm). Latvijoje 1991 m. priimtas įstatymas numatė autonomiją aukštojo mokslo institucijose. Jis pristatė bakalauro ir magistro lygio, taip pat profesinių studijų programas. Taip pat šis įstatymas atvėrė galimybes steigti privačias mokslo institucijas visais lygmenimis. (http://www.aic.lv/ENIC/en/enic/ed_in_Latv.htm).

1991 m. Lietuvoje taip pat buvo priimtas Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas (Žin. 1991, Nr. I-1489). Šis įstatymas apima visas švietimo sritis, skiriamas dėmesys profesiniam ugdymui bei aukštajam mokslui. Tai gi, galima teigti, kad abi šalys panašiai skatina profesinio orientavimo sistemos plėtotę.

D. Beresnevičienė (2003) akcentavo, kad 1991 m. pradėta kurti Lietuvos švietimo koncepcija, nuolatos besimokančios ir kintančios visuomenės kūrimas šalyje, tai pagrindinė šios koncepcijos idėja. Tai gi, Lietuva ir Latvija priima švietimo įstatymus, skatindama profesinio ugdymo tobulinimą. Be to, 1991 m. kovo 1 d. savo veiklą pradėjo Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Teritorinėse darbo biržose yra suteikiamos profesinio konsultavimo, profesinio informavimo, bei konsultavimo dėl įsidarbinimo paslaugos. Lietuvos darbo biržą sudaro Respublikinė darbo birža ir 46 teritorinės darbo biržos. Nuo 2001 m. pradėjo veikti „Darbo birža internete“ (DBI). Lietuvos darbo birža yra pirmoji valstybinė įstaiga, kurioje yra teikiamos profesinio orientavimo paslaugos (<http://www.ldb.lt/INFORMACIJA/VEIKLA/Puslapiai/default.aspx>).

A. Monkevičius (2002) pabrėžė, kad Lietuvoje 1992 m. patvirtintas pagrindinis strateginis dokumentas, tai Lietuvos švietimo koncepcija. Šioje koncepcijoje daug dėmesio skiriama mokymuisi visą gyvenimą, kurio sėkmės garantas – įgytas kokybiškas pagrindinis išsilavinimas.

Iškeltos pagrindinės nuostatos, kurių laikantis buvo pradėta vykdyti Profesinio rengimo sistemos reforma:

- Profesinį rengimą suderinti su kitomis švietimo sistemos grandimis.
- Decentralizuoti profesinio rengimo funkcijas.
- Profesinio rengimo paslaugos turi atitikti individualius ir darbo rinkos poreikius.
- Aukštos kokybės profesinis rengimas.
- Panaudoti kitų valstybių patirtį.

Vykdamas profesinio rengimo reformą Lietuvoje buvo laikomasi šių principų: suteikiama laisvė pasirinkti profesiją bei mokymosi kelią; siekiama užtikrinti vienodą prieinamumą visiems gyventojams renkantis mokyklą bei studijuojamų programų tinklą. Be to sovietmečio laikais susidarė nuomonė, kad profesinės mokyklos yra skirtos tik atsilikėliams arba vaikams užimantiems žemesnę socialinę padėtį, tai gi, buvo siekiama šį įsitikinimą pakeisti. Lietuvoje pradedamos steigti suaugusiųjų mokyklos, vietoj vakarinių mokyklų. Šios mokyklos buvo traktuojamos kaip pakartotinė galimybė atrasti savo pašaukimą, pasirinkti tinkamą profesiją, darbą, prisitaikyti prie rinkos reikalavimų ir pan.

1993 m. Latvijoje priimtas įstatymas (Nr. 70-R) dėl institucinės struktūros, socialinio dialogo plėtros. Socialinės apsaugos sistema buvo centralizuota. Latvijos socialinės partnerystės principai realizuojami tarp trijų pagrindinių partnerių: vyriausybės, darbdavių ir darbuotojų. Sudaryta trišalė taryba, kuri analizuoja socialinę ir ekonominę padėtį šalyje. Siekiama plėtoti socialinę partnerystę ir socialinį dialogą. Pradėta profesinio mokymo plėtra. (<http://www.aic.lv/ENIC/lat/lno/socpart.html>).

Galima teigti, kad 1992 m. Lietuvoje priimtos švietimo koncepcijos dėka pradėta aktyvi profesinio ugdymo sistemos reforma, tuo tarpu Latvijoje 1993 m. sudaryta trišalė taryba, kurios išsikelti uždaviniai yra panašūs. Abi šalys plėtoja bei reformuoja profesinį ugdymą, tačiau tai vykdo skirtingais aspektais.

Latvijos profesinio rengimo sistemos vystymasis po 1990 m. išskiriamas į tris etapus:

- 1 etapas (1995 - 1998). Buvo apibrėžti profesinio mokymo pagrindiniai tikslai, nustatyti pagal Ugdymo plėtotės strateginę programą (1998 - 2003). Buvo itin svarbu įgyvendinti PHARE programos projektus. (PHARE projektų tikslas yra efektyviai įvykdyti keliamus reikalavimus, kad būsimos Europos Sąjungos šalys suvienodintų savo įstatymus ir tinkamai funkcionuotų Europos Sąjungoje (<http://lt.wikipedia.org/wiki/PHARE>)).
- 2 etapas (1999 - 2001). 1999 m. Švietimo ir mokslo ministerija sudarė teisinį pagrindą profesiniam mokymui. Įstatymo pagrindiniai uždaviniai yra nustatyti profesinio rengimo kvalifikacijos lygius ir kvalifikacijos reikalavimus, nustatyti struktūras, susijusias su profesinio mokymo atsakomybe ir užtikrinti nacionalinę profesinio mokymo politiką. PHARE projektai prisidėjo prie jos įgyvendinimo.
- 3 etapas (2002 - 2005). Vykdomos reformos dėl būsimo stojimo į Europos Sąjungą. Per šiuos metus priimti įstatymai dėl profesinio rengimo ir Profesinio ugdymo plėtros programa 2003 – 2005 m. (www.aic.lv/refernet/.../Theme_4-atsk_par05latv.doc).

1994 m. Lietuvos Respublikos seimas priėmė nutarimą „Dėl tarptautinės darbo organizacijos konvencijų ratifikavimo“, viena iš ratifikuotų konvencijų yra „Dėl profesinio orientavimo ir profesinio rengimo ugdant žmogaus išgales“ (Žin. 1994, Nr. 49 -913).

1994-1997 m. Latvijoje vykdoma Europos Sąjungos PHARE eksperimentinė programa „Profesinis švietimas Latvijoje“. Šios programos tikslas – skatinti mokslo reformą. Pagrindinis uždavinys parengti studentus kintantiems darbo rinkos reikalavimams. (<http://www.education.lv/5.htm>).

Tai gi, Lietuva ir Latvija išsikelia panašius tikslus. Abi šalys siekia tobulinti profesinio orientavimo sistemą, pagrindinis dėmesys yra skiriamas žmogaus profesiniam ugdymui, kad jis galėtų lengviau prisitaikyti prie kintančių darbo rinkos sąlygų.

Latvijoje Aukštojo mokslo įstaigų įstatymas buvo priimtas 1995 m. Jis nustatė santykius tarp valstybės ir aukštojo mokslo institucijų. Nustatyti aukštojo mokslo institucijų, institucinio valdymo ir personalo atrankos reglamentai, taip pat aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo sistema Latvijoje bei užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimo taisyklės. Universitete galima įgyti akademinį ir profesinį aukštąjį išsilavinimą. Universitetas vienija įvairius mokslinius tyrimus, rūpinasi jaunaisiais mokslininkais, suteikia jiems galimybes tęsti doktorantūros studijas. (http://www.aic.lv/ENIC/en/enic/ed_in_Latv.htm).

D. Beresnevičienė (2003) pabrėžė, kad 1996 m. atkurtoje Lietuvos Respublikoje įkurtas pirmas profesinio rengimo studijų centras, nuo tada prasidėjo intencyvūs profesinės veiklos tyrimėjimai. Šis centras įkurtas Kaune, Vytauto Didžiojo universitete, kuriam vadovavo R. Laužackas. Tyrimus profesinės edukologijos srityje atliko: V. Šernas (1995), K. Pukelis (1998), R. Laužackas (1999), taip pat buvo plėtojamos prof. S. Kregždės, prof. L. Jovaišos bei kitų Lietuvos mokslininkų teorijos, kurios buvo taikomos savo ilgalaikiuose tarptautiniuose projektuose.

1996 m. Lietuvos Respublikos Seimas ratifikavo Tarptautinės darbo organizacijos konvenciją Nr.142 „Dėl profesinio orientavimo ir profesinio rengimo ugdant žmogaus išgales“ (Žin., 1996, Nr. 30 - 738). Šioje konvencijoje yra pabrėžiama, kad kiekviena šalis įsipareigoja plėtoti koordinuotą ir visapusišką profesinio orientavimo bei profesinio rengimo politiką ir programas, kurios siejasi su užimtumo politika. Ji apima: socialinio, ekonominio, kultūrinio išsivystymo stadiją ir lygį; nacionaliniu ir regioniniu lygiu užimtumo galimybes, poreikius bei problemas; žmogaus išgalių ugdymo ir kitų socialinių, ekonominių ir kultūrinių tikslų tarpusavio ryšius. Tai gi, šį dokumentą ratifikuojančios šalys yra skatinamos plėtoti profesinio orientavimo sistemą, taip pat turi ypatingą dėmesį skirti informavimo sistemai apie užimtumą plėtotei ir tobulinimui, turi būti užtikrintas profesionalus, kokybiškas ir visapusiškas profesinio orientavimo, informavimo paslaugų teikimas bei prieinamumas.

1997 m. Lietuvos Respublikiniuose moksleivių techninės kūrybos rūmuose (RMTKR) pradėjo veikti profesinio orientavimo skyrius. Nuo 2003 m. šis skyrius pavadintas Karjeros planavimo centru, šis centras organizuoja karjeros planavimo ir profesinio informavimo veiklą švietimo įstaigose, taip pat koordinuoja profesinio informavimo vietų (PIV) veiklą bei organizuoja jų aprūpinimą metodine bei informacine medžiaga. Taip pat reikia pabrėžti, kad teikia paslaugas profesinio informavimo specialistams, be to konsultuoja mokinius, jų tėvelius bei pedagogus mokymo profilio ir profesijos pasirinkimo klausimais (Beresnevičienė, 2003).

Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerija buvo atsakinga už pirminį profesinį rengimą, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerija už tęstinį suaugusiųjų mokymą. Vėliau buvo nuspręsta, kad teisė mokyti tiek jaunimą, tiek suaugusius būtų suteikta visoms institucijoms atitinkančioms nustatytus reikalavimus. 1997 m. priimtas Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas, kuriame buvo įteisinta ši nuostata. Šios nuostatos dėka pagerinamas suaugusiųjų tęstinio mokymosi prieinamumas. 1999 m. ta pati nuostata apie jaunimo ir darbo rinkos profesinį mokymą atsispindėjo parengtoje Baltojoje knygoje „Profesinis rengimas“. Taip pat 1997 m. įstatymas apibrėžia socialinių partnerių kompetencijas. Įvardijamos darbdavių interesams atstovaujanti organizacijos: prekybos, pramonės ir amatų, Žemės ūkio rūmai, Lietuvos verslininkų taryba ir Lietuvos pramonininkų konfederacija (Monkevičius, 2002).

Galima pastebėti, kad šiuo laikotarpiu Latvijoje buvo apibrėžti profesinio mokymo pagrindiniai tikslai. Tuo tarpu Lietuvoje buvo įkurtas pirmasis profesinio rengimo centras, ratifikuota konvencija dėl profesinio orientavimo sistemos plėtotės ir rengimo politikos bei priimtas įstatymas dėl jaunimo ir suaugusiųjų mokymo.

1998 m. Lietuvai bendradarbiaujant su Europos mokymo fondu (ETF) prie Europos Sąjungos, Leonardo da Vinči programos koordinavimo paramos fondo buvo įsteigtas Profesinio orientavimo išteklių informacinis centras (POIIC), kuris vėliau tapo Euroguidance centru, jo pagrindinė veikla plėtoti Lietuvos profesinio orientavimo sistemą. Šis Europos tinklas vienija 65 glaudžiai bendradarbiaujančius centrus. Centras savo veiklą plėtoja pasitelkdamas pagalbą su profesinio orientavimo specialistais, konsultantais, patarėjais. Nuo 2001 m. pradėtas leisti informacinis leidinys apie profesinio mokymosi galimybes mūsų šalyje „Profesijos vadovas“. 1998 m. išleistas švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl profesinio orientavimo tvarkos“. Įstatyme pabrėžiama, kad būtina padėti jauniems žmonėms pasirinkti profesijos pasirinkimui ir aktyviai profesijos bei karjeros paieškai, šio įstatymo tikslas skatinti bendradarbiavimą su bendrojo lavinimo, profesinio mokymo, aukštesniosiomis, aukštosiomis mokyklomis, darbdaviais bei jiems atstovaujantiomis organizacijomis (Dėl profesinio orientavimo tvarkos, Žin., 1998, Nr. 39-1046).

Pasak R. Korsakienės (2011), žmogus gali pradėti projektuoti savo karjerą tiksliai žinodamas savo pasirinkimą dėl profesijos. Šiam pasirinkimui didelę įtaką daro asmeninės savybės, socialiniai veiksniai, informacijos kiekis apie profesijas. 1998 m. priimtas Vyriausybės nutarimas „Dėl jaunimo profesinio orientavimo ir integravimo į darbo rinką priemonių“, kuriame numatytos konkrečios priemonės galinčios padėti plėtoti jaunimo profesinį informavimą, konsultavimą bei orientavimą (http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/prof_inf_paskut_paskutiniausias.pdf). 1998 m. priimtas Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. 768 „Dėl profilinio mokymo modelio ir profilinio mokymo planų“ (Žin., 1998, Nr. 58-1633). Mokiniam

sudaromos galimybės išbandyti profesijas iki jų pasirinkimo. Besimokantieji skatinami mokytis visą gyvenimą, be to mokiniai gali keisti mokymosi profilių pasirinkimus.

Latvijoje įkurta Nacionalinė organizacija „Profesinės mokymo programos agentūra“ (PIAPA). Ši agentūra įkurta Leonardo da Vinči programos koordinavimo paramos fondo. Šios organizacijos funkcijos ir pareigos skatinti profesinio švietimo plėtrą. (<http://www.viaa.gov.lv/lat/>).

Tuo tarpu 1998 – 1999 m. Latvijoje priimta daugiau teisės aktų švietimo srityje. 1998 m. priimtas Švietimo įstatymas, kuris pakeitė 1991 m. priimtą Latvijos Švietimo įstatymą. Šio įstatymo tikslas, kad kiekvienas Latvijos gyventojas turi galimybę plėtoti savo protinius ir fizinius gebėjimus, tapti Latvijos demokratinės valstybės nepriklausomu, individualiu visuomenės nariu. Taip pat turi būti užtikrinta galimybė mokymuisi pagal atitinkamą amžių ir poreikius. (<http://www.lu.lv/par/dokumentai/satversme/lu-satversme/>). Latvijos aukštojo mokslo sistmoje švietimo įstaigų įstatymas (1995) nustato skirtumą tarp akademinio ir profesinio aukštojo mokslo. Profesinių programų populiarumas sparčiai auga - per 1998 - 1999 mokslo metus, nes naujų studentų skaičių viršija daugiau nei du kartus, palyginus su bakalauro studijų programomis. Akademinės studijos yra skirtos universitetams, o profesinės studijos neuniversitetinėms įstaigoms. (http://www.aic.lv/ENIC/en/enic/ed_in_Latv.htm).

1998 m. Latvijoje priimtas Švietimo įstatymo, kuris akcentuoja, kad vietos valdžios institucijos organizuoja paslaugas vaikams ir jaunimui. 1999 m. priimtas Profesinio švietimo įstatymas (http://www.iolavoroliguria.it/IoLavoro/Docs/focus/_allegati/europa/temi/orientamento/documenti/documenti/096_LV_EN.pdf). Šio įstatymo tikslas yra užtikrinti Nacionalinio profesinio mokymo politiką, mokymo sistemų valdymą ir plėtrą. Vienas iš uždavinių yra Latvijos profesinį išsilavinimą, profesines kvalifikacijas palyginti su užsienyje įgytu profesiniu išsilavinimu ir profesinėmis kvalifikacijomis. (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=20244>). Priimami teisės aktai, kuriais siekiama užtikrinti, kad profesinio mokymo rezultatai yra tinkami darbo rinkai.

1999 m. priimtas Bendrojo ugdymo įstatymas. Įstatymas nustato naują bendrojo lavinimo vidurinių mokyklų principą, pakeičiama senoji sistema. Anksčiau mokiniai turėjo rinktis septynius iš dvylikos mokomų dalykų vidurinėje mokykloje, o dabar mokiniai gali pasirinkti iš kelių aukštesniosios pakopos vidurinio mokymo siūlomų programų, nustatoma profiliavimo tvarka (http://www.aic.lv/ENIC/en/enic/ed_in_Latv.htm).

Galima teigti, kad 1998 – 1999 m. abiejose šalyse aktyviai plėtojamos profesinio orientavimo sistemos, priimti įstatymai dėl profilinio mokymosi. Taip pat suteikiamos sąlygos suaugusiems asmenims mokytis, persikvalifikuoti. Lietuvoje 1997 m. pradėjo veikti profesinio orientavimo skyrius, kuris įsikūrė Lietuvos Respublikiniuose moksleivių techninės kūrybos

rūmuose (RMTKR). Latvijoje ir Lietuvoje įkūrtos Leonardo da Vinči programos koordinavimo paramos fondo organizacijos, skirtos profesinio orientavimo plėtojimui.

Lietuvoje 2000 m. priimtas Aukštojo mokslo įstatymas, kuriame įteisinamas aukštasis neuniversitetinis mokslas bei įsteigiamos kolegijos. Taip pat šiais metais įvyko daug svarbių permainų, nes buvo įsteigti pirmieji regioniniai profesinio ugdymo centrai bei to Švietimo ir mokslo ministerijai buvo perduotos žemės ūkio profesinės mokyklos, kuriose nuo šių metų veiklą pradėjo technologinės gimnazijos (http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/istatymai/VIII-1586-2.htm).

Latvijoje 2000 m. Valstybinės švietimo plėtros agentūra sukūrė Nacionalinį profesinio orientavimo centrą (Profesinio orientavimo informacijos centras - POIC), kuris atstovauja Europos Komisijos Euroguidance tinklui Latvijai (http://www.iolavoroliguria.it/IoLavoro/Docs/focus/_allegati/europa/temi/orientamento/documenti/documenti/096_LV_EN.pdf). Švietimo ir mokslo ministerija, profesinio ir tęstinio švietimo departamentas, profesinio rengimo centras yra atsakingi už profesinį mokymą. Profesinio ir tęstinio mokymo departamentas rengia ir kartu su kitomis valdžios institucijomis įgyvendina Nacionalinę profesinio švietimo mokymo politiką ir strategijas. Jie vadovauja, kuria planus, koordinuoja Nacionalinį profesinį švietimą, bendradarbiauja su darbdavių institucijomis ir profesinėmis sąjungomis, teikia techninę paramą profesiniam mokymui ir užimtumui. Profesinio rengimo centras organizuoja profesinio mokymo institucijų ir programų akreditavimą, profesinius standartus, kvalifikacijos egzaminų turinį ir metodiką, mokymo ir egzaminų centrui. Už Latvijos profesinį mokymą buvo atsakinga ne tik Švietimo ir mokslo ministerija, bet ir kitos ministerijos: Žemės ūkio ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Gerovės ministerija, Kultūros ministerija ir Vidaus reikalų ministerija. Supaprastinus profesinio švietimo sistemą ir norint užtikrinti finansinius ir materialinius išteklius, už profesinį mokymą nuspręsta palikti atsakingą vieną ministeriją, tai Švietimo ir mokslo ministeriją (http://www.aic.lv/ENIC/en/enic/ed_in_Latv.htm).

Pastebima, kad šiuo laikotarpiu priimti įstatymai yra susiję su profesinio rengimo įstaigomis. Be to Lietuvoje ir Latvijoje įsteigiami profesinio orientavimo paslaugas teikiantys centrai. Taip pat už profesinį mokymą Lietuvoje ir Latvijoje atsakingos tampa Švietimo ir mokslo ministerijos.

Latvijos Profesinio mokymo įstatymas 2001 m. (pakeistas 2010 m.), reguliuoja profesinio rengimo sistemos eksploataciją, valdymą ir plėtrą (<http://www.ibe.unesco.org/>). Profesinio mokymo įstatyme (2001) teigiama, kad profesinio mokymo programas suskirsto taip:

1. Pagrindinės profesinio mokymo programos;
2. Profesinės mokymo programos;
3. Vidurinio profesinio rengimo programos;

4. Pirmo lygio profesinis aukštasis išsilavinimas (aukštesnysis išsilavinimas);
5. Profesinio tobulėjimo mokymo programos.

(http://www.aic.lv/ENIC/en/enic/ed_in_Latv.htm).

2001 m. Lietuvoje įvestas verslumo modulis į pagrindinio profesinio mokymo programas. Taip pat šiais metais buvo priimti pirmieji teisiniai aktai, kurie padėjo pagrindą savarankiškai ir neformaliai įgytiems gebėjimams ir žinioms pripažinti. Siekiant tobulinti profesinio rengimo sistemą reikia remtis patikimais duomenimis. Norint sužinoti veiklos pasaulio poreikius reikia remtis atskirais ekonomikos sričių tyrimais, kurie yra svarbūs nustatant optimalų profesinio rengimo įstaigų tinklą. Kadangi šie tyrimai yra sudėtingi ir labai brangūs, todėl remiamasi mažmeninės prekybos poreikių tyrimais, nes ši sritis yra išsamiau ištirta. Šie tyrimai buvo atlikti PHARE Profesinio mokymo reformos programos iniciatyva norint įsisavinti tyrimų metodiką. Profesinio mokymo kryptis turėtų formuoti veiklos pasaulis arba atstovaujančios ministerijos Lietuvoje už profesinį orientavimą yra atsakingos dvi ministerijos: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (Monkevičius, 2002).

Vykdamas Lietuvos švietimo reformą buvo paskelbta nuostata, kad pirmiausia mokytojai lemia mokymo ir mokymosi kokybę. Antrame reformos etape buvo atlikta mokytojų ir dėstytojų atestacija. Remiantis PHARE Profesinio mokymo koncepcijomis. Algirdas Monkevičius (2002) teigė, kadangi Lietuva siekė tapti Europos Sąjungos nare, todėl privalėjo profesinio rengimo sistemą tobulinti, kad ji atitiktų Europos Sąjungos reikalavimus. Pagrindiniai Europos Sąjungos profesinio švietimo reikalavimai:

- Teikti bendrą ir profesinį kultūrinį išsilavinimą, kuris atitiktų šiuolaikinio mokslo, kultūros ir technologijos lygį.
- Išsilavinimas turi atitikti pasirinktos profesijos srities reikalavimus.
- Sudaryti prielaidas sąlygas įgūdžių tobulinimui bei persikvalifikavimui.
- Padėti dirbantiems asmenims prisitaikyti prie kintančios darbo rinkos.
- Užtikrinti profesinio mokymo tęstinumą bei ugdyti asmenines savybes.

Taigi, profesinio rengimo sistemos reforma turi sudaryti sąlygas prisitaikyti prie kintančių profesijų, profesijos kvalifikacijos įgyjimas yra tęstinis procesas, kuris turi trukti visą gyvenimą.

Tolesnė Lietuvos profesinio rengimo plėtra susijusi su tarptautiniais dokumentais:

- „Dakaro veiksmų planas. Švietimas visiems: kolektyvinių įsipareigojimų vykdymas“ (2001).
- „Mokymosi visą gyvenimą memorandumas“ (2001).

- „Lietuvos Respublikos užimtumo didinimo 2001 – 2004 metais programa“ (2001).

Apžvelgiant 2001 m. profesinio orientavimo sistemų raidą galima teigti, kad tiek Lietuvos, tiek Latvijos profesinio orientavimo sistemos plėtojamos labai panašiai, nes priimami įstatymų pakeitimai, vykdoma projektų veikla. Kadangi abi šalys ruošiasi tapti Europos Sąjungos narėmis, todėl ir profesinio orientavimo sistemoje vyksta panašūs pokyčiai, kurie privalo atitikti Europos Sąjungos reikalavimus. Taip pat svarbu akcentuoti, kad abi šalys vykdė PHARE projektus, kurie yra skirti sustiprinti šalies profesinio orientavimo sistemą, kad ji pasiektų Europos Sąjungos keliamus reikalavimus visoms šalims, kurios siekia tapti Europos Sąjungos narėmis.

2002 m. parengta Profesijos mokytojų rengimo Lietuvoje koncepcija ir Profesijos mokytojo standartas. 2004 m. patvirtinta Profesijos mokytojų rengimo koncepcija, kurioje išskiriamas tikslas, kad pedagogai įgautų reikiamas profesines kompetencijas, kurios yra reikalingos darbui mokykloje su mokiniais. Pabrėžiama, kad pedagogas turi vadovautis demokratijos, humanizmo, tautiškumo ir atsinaujinimo vertybėmis bei šias vertybes ugdyti mokiniams (Pedagogų rengimo koncepcija, Nr. ISAK-1441). Be to 2002 m. „Vytauto Didžiojo universitete pradėtas pirminis profesijos mokytojų rengimas. Vytauto Didžiojo universiteto Profesinio rengimo studijų centras parengė vienerių metų pedagoginio minimumo modulinę programą profesijos mokytojams“ (http://www.smm.lt/prtm/p_reng/docs/Profesinio%20mokymo%20sistemos%20pletote%202000-2011.pdf).

Tuo metu Latvijoje 2002 m. patvirtintas įstatymas dėl pagalbos bedarbiams ir darbo ieškantiems asmenims nustatyta, kad tikslas yra skatinti šių žmonių konkurencingumą darbo rinkoje ir padėti jiems tinkamai pasirinkti jų profesinį kelią. Įstatymas numato teikti orientavimo ir konsultavimo paslaugas, kurios taps būtina prevencine priemone, siekiant sumažinti nedarbo lygį. (http://www.iolavoroliguria.it/IoLavoro/Docs/focus/_allegati/europa/temi/orientamento/documenti/documenti/096_LV_EN.pdf).

Tai gi, 2002 m. profesinio orientavimo sistemose Lietuvoje ir Latvijoje skiriasi tolimesnio plėtojimo kryptys, nes Lietuvoje tobulinama profesijos mokytojų kompetencijos, rengiamos mokytojų tobulinimo programos, kad mokytojai geriau atliktų savo darbą su mokiniais. Tačiau Latvijoje dėmesys skiriamas padėti žmonėms sumažinti ne darbo lygį, tobulinti ar keisti kvalifikacijas, prisitaikyti prie darbo rinkos.

Lietuvoje 2003 m. priimta nauja Švietimo įstatymo redakcija. Šiame įstatyme reglamentuojama, kad mokyklose, informavimo centruose, konsultavimo tarnybose, darbo biržose visa informacija apie mokymosi galimybes (profesinio mokymo, aukštesniojo, aukštojo mokslo studijų programas, mokymąsi kitų šalių mokyklose), įsidarbinimo galimybes Lietuvos darbo rinkoje bei konsultavimas, būtų teikiamas pagal švietimo ir mokslo, socialinės apsaugos ir darbo ministrų

nustatytus reikalavimus (Murinienė, 2008). Taip pat 2003 m. patvirtintos Valstybės švietimo strategijos 2003 – 2012 m. nuostatos. Nuostatose numatyti šie tikslai: išplėtoti švietimo būdą gaunama informaciją gyvenime praktiškai, mokyklose supažindinti moksleivius su darbo pasauliu, įvesti praktinę darbinę veiklą į bendrąjį ugdymą, suteikti galimybes mokiniams pasirinkti mokymosi strategijas bei turinio variantus. Teikti profesinio orientavimo paslaugas mokykloje yra labai svarbu, nes tai tampa pagrindu, kad sukurtų sąlygas visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi (http://www.euroguidance.lt/uploads/files/mokiniu_prof_inf_kons_or_mokyklose_2006.pdf).

2003 m. Lietuvoje patvirtinta Profesinio orientavimo strategija. Tai yra pagrindinis teisės aktas, kuris reglamentuoja profesinį orientavimą mūsų šalyje (http://www.euroguidance.lt/uploads/files/mokiniu_prof_inf_kons_or_mokyklose_2006.pdf). Šios strategijos pagrindinis tikslas yra sukurti tinkamą aplinką profesinio orientavimo sistemai ir teikiamų paslaugų plėtojei Lietuvoje, atkreipiant dėmesį į šalies ekonominės, socialinės raidos perspektyvas ir pokyčius, taip pat atsižvelgti į kiekvieno visuomenės nario poreikius. Lietuvos profesinio orientavimo strategijoje yra išskiriami du pagrindiniai paslaugų teikėjai: profesinio informavimo taškai (PIT) ir profesinio orientavimo centrai (POC) (Murinienė, 2008). Taip pat 2003 m. pradėtas profesinių mokyklų pertvarkymas į viešąsias įstaigas. Profesinio orientavimo strategijoje pabrėžiama, kad kiekvienam norinčiam asmeniui turi būti suteiktas profesinis informavimas ir konsultavimas. Pakeitus mokyklų juridinį statusą, jų valdyme gali dalyvauti ir kiti steigėjai (įmonės, apskričių viršininkų administracijos, savivaldybės ir kt.), taip yra sudaromos sąlygos Lietuvos žmonėms teikti profesinio orientavimo paslaugas (Profesinio orientavimo strategijos ir jos įgyvendinimo veiksmų plano tvirtinimas Nr. ISAK-1635/A1-180).

Latvijoje 2003 m. yra trečias etapas profesinio rengimo sistemos tobulinimui nuo 1990 m. Šis etapas apima 2002 – 2005 m. Šiame laikotarpyje yra vykdomos reformos dėl būsimo stojimo į Europos Sąjungą. 2003 m. yra priimami įstatymai dėl profesinio rengimo ir ugdymo tobulinimo. (www.aic.lv/refernet/.../Theme_4-atsk_par05latv.doc).

Galima teigti, kad 2003 m. abi šalys buvo susikoncentravusios į profesinio orientavimo plėtotę pagal Europos Sąjungos reikalavimus. Pagrindinis tikslas užtikrinti profesinio orientavimo kokybę bei tęstinumą, nes vyksta sparti kaita pasaulyje, žmogus turi išmokti prisitaikyti prie naujų darbo rinkos sąlygų. Nepaisant to, kad Lietuva ir Latvija yra kaimyninės šalys, profesinio orientavimo sistemos yra plėtojamoms priimant skirtingo pobūdžio sprendimus, teisės aktus.

1.2. Profesinio orientavimo sistemų raida nuo 2004 – 2012 m.

2004 m. Lietuva ir Latvija tapo Europos Sąjungos narėmis. Tai gi, Lietuvai ir Latvijai tapus Europos Sąjungos narėmis profesinio orientavimo plėtra pradėjo klostytis greičiau, nes Europos Sąjunga kėlė vienodus reikalavimus visoms šalims, siekė suvienodinti profesinio orientavimo sistemas, todėl buvo aktyviai vykdomi abiejose šalyse Europos Sąjungos finansuojami projektai.

2004 m. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą buvo patvirtinti šie teisės aktai: Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija (2004); Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa (2005); Maastrichto komunikatas dėl būsimų prioritetų stiprinant Europos bendradarbiavimą profesinio rengimo srityje (2004); Europos Sąjungos Švietimo ir mokymo programa (2003-2010) ir kt. Šiuose teisės aktuose yra su profesiniu orientavimu susijusios sritys. Be to Lietuva prisijungė prie bendros Europos informacinės sistemos (ją sudaro EURES (darbo vietos Europoje) ir PLOTEUS (mokymosi galimybės) dalys) (Sokolova, Stanišauskienė, 2007).

Tais pačiais metais patvirtinta Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija ir jos įgyvendinimo veiksmų planas, 2008 m. ši strategija ir įgyvendinimo veiksmų planas buvo koreguoti ir išdėstyti nauja redakcija. Šios strategijos tikslas – „apibrėžti ir numatyti mokymosi visą gyvenimą plėtros kryptis ir jų įgyvendinimo priemones, akcentuojant profesinio mokymo ir suaugusiųjų tęstinio mokymo sritis“ (Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija ir jos įgyvendinimo veiksmų planas, Nr. ISAK-2795/A1347, 2008).

2004 m. patvirtintas Lietuvos 2004 – 2006 m. bendrasis programavimo dokumentas. Paskelbti pirmieji kvietimai teikti paraiškas Europos socialinio fondo paramai gauti. L. Jovaiša (2009) akcentuoja, kad net tik jaunystėje, bet ir visą gyvenimą vyksta sparti kaita, žmonės privalo keisti ne tik specialybę, profesiją, bet ir darbovietę bei kvalifikacijas. 2004 m. patvirtintas Lietuvos Respublikos Profesinio orientavimo strategijos įgyvendinimo planas. Europos Sąjungos lėšomis finansuojamas projektas – „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“. Projekto pagrindinis tikslas yra padėti jauniems žmonėms suvokti savo sugebėjimus, interesus bei galimybes. L. Jovaiša iš pagrindinių didžiulio plano keliamų tikslų ir priemonių pabrėžė kelis: 2004 m. tobulinti profesinio orientavimo metodiką, mokyti vaikus ir jaunimą pasirinkti teisingą mokymosi kelią, profesinio orientavimo centruose pradėti naudoti bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo testus; 2005 m. parengti profesinio orientavimo paslaugų standartą orientavimo centruose, rengti profesijų (karjeros) konsultantus universitetuose ir kolegijose; 2006 m. teikti profesinio orientavimo paslaugas kiekvienoje savivaldybėje.

2004 m. patvirtinta Profesinio mokymo informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo strategija, kuri yra skirta suteikti informaciją apie mokymosi galimybes, užimtumą, nurodant instituciją, kurioje asmuo norintis gauti informacijos gali ten kreiptis (Žadeikaitė, Adomaitytė, 2009). 2005 m. patvirtintas Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimų aprašas. Šiame apraše yra nurodomi profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimai, taip pat nurodomos atsakingos įstaigos bei šių įstaigų funkcijos ir veiklos koordinavimas. Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugos yra teikiamos mokyklose, kuriose yra įkurta profesinio informavimo vieta. Informavimo ir konsultavimo paslaugos yra teikiamos mokiniams, pedagogams, tėvams, šias paslaugas teikia: 1 – 12 kl. mokiniams bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai; 8 – 12 kl. mokinių tėvus bendrojo lavinimo mokyklų klasių auklėtojai; 1 – 12 kl. mokinius, mokinių tėvus, bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų mokytojus konsultuoja profesinio informavimo konsultantai; 5 – 12 kl. mokinius konsultuoja bei vykdo įvairias profesinio karjeros planavimo programas socialiniai pedagogai ir mokyklų psichologai; bendrojo lavinimo, profesijos mokytojus ir klasių auklėtojus supažindina su profesinės karjeros planavimo ugdymo programomis (http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/prof_inf_paskut_paskutiniausias.pdf).

2005 m. Lietuvoje patvirtintas Bendrasis švietimo ir mokslo ministerijos įsteigtų profesinių mokyklų tinklo pertvarkos 2005 – 2012 m. planas. Šis planas nusako profesinio mokymo programų plėtojimą, profesinio orientavimo teikiamų programų koordinavimo, profesinių mokyklų įkurimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kryptis iki 2012 m. Šį planą siekiama įgyvendinti per du etapus (2005-2007 m.; 2008-2012 m.) (Bendrasis švietimo ir mokslo ministerijos įsteigtų profesinių mokyklų tinklo pertvarkos 2005 – 2012 m. planas, Nr. ISAK-1096). Be to šiais metais susikūrė ir buvo plėtojama atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema AIKOS. Šios sistemos tikslas yra teikti kokybiška informaciją apie galimybes mokytis bei studijuoti Lietuvoje (<http://www.aikos.smm.lt>).

Tuo tarpu Latvijoje yra toliau vykdomos reformos pagal Profesinio ugdymo plėtros programą 2003 – 2005 m. (www.aic.lv/refernet/.../Theme_4-atsk_par05latv.doc). Latvijoje siekiant pagerinti profesinio konsultavimo ir karjeros švietimo prieinamumą ir kokybę švietimo sektoriuje. Švietimo ir mokslo ministerija pradėjo projekto konkursą pagal Europos Sąjungos fondų nacionalinę švietimo programa 2005 m., sustiprinti steigiamą profesinį orientavimą ir karjeros ugdymą (kurių Profesinio orientavimo teikimas ir Profesinio rengimo įgyvendinimas skatinimas švietimo sektoriuje). Šis projektas daugiausia dėmesio skiria kvalifikacijos kėlimo kursams mokytojams, auklėtojams (parengti juos su karjeros išsilavinimu), specialistus profesinių standartų kurimui, magistro studijų programos plėtrai. Taip pat kalbama apie mokymo medžiagos ir

informacijos išteklių plėtrą. Projektas buvo įgyvendintas pagal Valstybinės švietimo plėtros agentūrą(http://www.iolavoroliguria.it/IOlavoro/Docs/focus/_allegati/europa/temi/orientamento/documenti/documenti/096_LV_EN.pdf).

Tai gi, 2005 m. Švietimo ir mokslo ministerija inicijavo nacionalinį Europos socialinio fondo programą, parama profesinio orientavimo ir ugdymo karjerai švietimo sistemos projektas - Ugdymo karjerai programa švietimo sistemoje (KIPNIS), kuri buvo sukurta iki 2008 m. paruošti metodiniai rinkiniai mokytojams ir mokiniams ugdymo karjerai ir profesinio mokymo įgyvendinimui; sukurta internetinė duomenų bazė www.niid.lv, kurioje yra visa informacija apie švietimo galimybes Latvijoje; sukurtos brošiūros apie Latvijos profesinį švietimą; patvirtintas profesijos standartas, karjeros konsultanto specialybė licencijuota pagal Profesijos standartą ir akredituota profesinio magistro studijų programa. 2006 m. Ministrų kabinetas patvirtino karjeros vystymo paramos sistemą, kurioje numatyta, karjeros konsultavimo, profesinio orientavimo ir ugdymo karjerai srityje koncepcija. Latvijos švietimo politikos dokumentuose numatytas laikotarpis 2007 - 2013 m., karjeros konsultantai turi atitikti profesinio orientavimo sistemos poreikius šalyje. Latvijos nacionalinės Lisabonos programos iki 2010 m. siekiama didinti jaunimo išsilavinimo lygį. Tiems poreikiams patenkinti reikalaujama, kad būtų parengti kvalifikuoti specialistai (http://du.lv/files/000/003/689/KK_JL_zinojums_2009_2010.pdf?1349678993).

Latvijoje nuo 2005 m. mokyklinio švietimo kokybės vertinimo sistema buvo nustatyta pagal bendrojo lavinimo švietimo plėtotės koncepcijos pagrindus 2002 - 2005 m. Nuo 2009 m. valstybinės švietimo kokybės paslaugas, organizuojama profesinio mokymo teikėjų akreditacija, pagal profesinio mokymo programos nuostatas, švietimo įstaigų ir egzaminų centrų ir profesinio mokymo įstaigų sertifikavimo vadovus (2005, 2007) dėl akreditavimo tvarkos (<http://www.eqavet.eu/gns/what-we-do/implementing-the-framework/latvia.aspx>).

2005 m. Latvijoje sukurta nauja kompleksinė dalykinė sritis - socialiniai mokslai, ji buvo įtraukta į visų devynerių metų pagrindinio ugdymo mokymo programą. Ši temos sritis apima keturis dalykus: etiką, švietimą sveikatos srityje, ekonomikos įvadą, pilietybę. Tikslas yra padėti mokiniams geriau pažinti save ir socialinius procesus, taip pat įgyti įgūdžius bendradarbiauti su kitais, priimti sprendimus ir pan. Viena iš mokymo temų "aš ir mano laikas", temos turi įvykdyti iškeltus tikslus susijusius su profesiniu orientavimu. Valandų skaičius kiekvienai temai turi būti nurodytas, tačiau tai priklauso nuo mokytojo sprendimo, kiek laiko skirti kiekvienam mokymosi tikslui. Karjeros pasirinkimas yra populiari tema, studentams per metus yra skiriama projekto įgyvendinimo savaitė, kai studentai atlieka praktiką, mokslinius tyrimus ir pan. (http://www.iolavoroliguria.it/IOlavoro/Docs/focus/_allegati/europa/temi/orientamento/documenti/documenti/096_LV_EN.pdf).

Galima teigti, kad 2005 m. Lietuvoje ir Latvijoje profesinio orientavimo sistemų raida plėtojama analogiškai, nes atliktos profesinių mokyklų pertvarkos, stiprinamos profesinio konsultavimo ir informavimo paslaugos. Taip pat abiejose šalyse organizuojama profesinio ugdymo teikėjų akreditacija. Skirtumas tarp šalių yra tai, kad Lietuvoje jau 2002 m. buvo sukurta profesijos mokytojų rengimo koncepcija ir profesijos mokytojų standartas, o Latvijoje 2005 m. pagal Europos Sąjungos paramos fondų programą pradėtas vykdyti projektas, kuriame pagrindinis dėmesys yra skiriamas profesijos mokytojų kvalifikacijos kėlimui. Be to nuo 2005 m. Lietuvoje pradėti ruošti karjeros specialistai aukštosiose mokyklose.

Lietuvoje 2006 m. patvirtintas Profesinio mokymo programos modulio įtraukimo į vidurinio ugdymo programą ir įskaitymo tęsiant mokymąsi pagal profesinio mokymo programą tvarkos aprašas, kuriuo yra siekiama suartinti dvi mokymosi kryptis, tai - akademinę ir profesinę mokymą bei sudaryti prielaidas įgyti profesinei kvalifikacijai mokantis bendrojo lavinimo mokykloje ([www.smm.lt/teisine_baze/docs/.../2006-12-29-ISAK-2474\(2\).doc](http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/.../2006-12-29-ISAK-2474(2).doc)).

Tais pačiais metais Lietuvoje įkurtas Jaunimo reikalų departamentas (JRD) prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, pertvarkius Valstybinę jaunimo reikalų tarybą (VJRT), kuri veikė nuo 1996 m. (2006 m. balandžio 5 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 329). „JRD įgyvendina valstybės jaunimo politikos tikslus ir priemones, stiprinančias jaunimo motyvaciją ir galimybes įgyti išsilavinimą, gauti darbą ir įsitraukti į aktyvų visuomeninį gyvenimą, dalyvauja sprendžiant jaunimo problemas bei plėtoja neformalų ugdymą ir jaunimo socializacijos procesus.“ (<http://www.jrd.lt/>).

Tuo metu Latvijoje 2006 m. buvo priimta Baltoji knyga dėl profesinio orientavimo sistemos tobulinimo. Baltojoje knygoje dėl profesinio orientavimo sistemos tobulinimo (2006) numatyta: nacionaliniu lygmeniu nustatyti profesinio orientavimo politikos koordinavimo įstaigas, įskaitant ir atstovus iš ministerijų bei socialinius partnerius. Karjeros paramos sistemos plėtrai bendradarbiavimo taryba pradėjo veiklą 2007 m. Su mokyklomis, darbdaviais ir tėvais palaikomi praktinio lygio ryšiai, vyksta neoficialiai, ne reguliariai, po pamokinėje veikloje, per projektų savaites arba karjeros dienas. Atskirose mokyklose šioje srityje įgyvendinimo lygiai yra skirtingi, nes vienos mokyklos yra aktyvesnės, kitos ne (<http://www.eqavet.eu/gns/what-we-do/implementing-the-framework/latvia.aspx>).

Be to, Latvijoje 2006 m. Ministrų kabinetas patvirtino karjeros sistemos plėtros koncepciją, kurioje teigiama, kad profesinis orientavimas yra sudarytas iš trijų dalių:

- informacijos (rengimas ir pristatymas);
- ugdymo karjerai (paslaugos, kursai, programos);

- konsultavimo karjeros klausimais (pagalba karjeros planavimui, profesinio tinkamumo pasirinkimas, darbo praktikos atlikimas, darbo paieška ir pan.) (www.siva.gov.lv) .

Tai gi, 2006 m. Lietuvoje profesinio mokymo programa įtraukiama į vidurinio ugdymo programą, tuo siekiama sudaryti sąlygas mokantis bendrojo lavinimo mokykloje įgyti ir profesinę kvalifikaciją. Taip pat šiais metais įkurtas Jaunimo reikalų departamentas, kurio pagrindinė veikla motyvuoti jaunimą siekti įgyti išsilavinimą, įsitraukti į aktyvų visuomenės gyvenimą. Latvijoje 2006 m. priimta Baltoji knyga (1999 m. buvo priimta Baltoji knyga Lietuvoje), kurios tikslas tobulinti profesinio orientavimo sistemą. 2006 m. Latvijoje priimta karjeros sistemos plėtros koncepcija, kurioje nurodyta profesinio orientavimo sistemos sudėtis bei funkcijos.

2007 m. patvirtinta Lietuvos 2007 – 2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija ir veiksmų programos. Pagrindinis šios programos tikslas yra gerinti žmonėms sąlygas investuoti, dirbti bei gyventi Lietuvoje, kad naudinga būtų visiems Lietuvos gyventojams

(http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/BJRS_failai/Strategija_2007-03-30.pdf).

Taip pat Lietuvoje 2007 m. patvirtinta Nacionalinė profesinio orientavimo švietimo sistemoje programa (Žin., 2007, Nr. 114-4637), ši programa skirta įsisavinti 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšas, skirtas profesinio orientavimo sistemos plėtotei ir įgyvendinimui, akcentuojamas mokymasis visą gyvenimą..

Tuo tarpu, 2007 - 2013 m. Latvijoje priimta tokia pat Nacionalinė profesinio orientavimo sistemoje programa, panaudojant Europos Sąjungos fondo lėšas. Latvijos švietimo plėtros gairės apibrėžia švietimo plėtotės tikslus ir veiklos kryptis, jų įgyvendinimą, veiklos rezultatus ir pasiekimus. Keliami šie uždaviniai

- Pristatyti ir sumokėti už mokytojo pedagoginį darbą;
- Pagerinti profesinio mokymo įstaigų studentų socialines sąlygas, didinti stipendijas 2007-2010 m.;
- Plėtoti žemės ūkio poreikius atitinkančias studijų programų platinimo struktūros modelį ir užtikrinti jo įgyvendinimą aukštojo mokslo sistemoje;
- Sutvarkyti ir modernizuoti švietimo įstaigas, užtikrinti nuolatinį valstybės investicijų pritraukimą;

Įgyvendinimas, kaip numatyta gairėse, yra įtrauktas į Latvijos Švietimo ir mokslo ministerijos veiklos strategiją 2007 – 2009 m. Sub-veikla padeda spręsti klausimus susijusius su profesiniu mokymu, pavyzdžiui, daugelio profesinių mokyklų mokinių mokymosi žemas lygis, bendrųjų ir profesinių įgūdžių disproporcija tarp bendrojo ir profesinio švietimo, profesinės

mokymo sistemos mokinių mažas poreikis darbo rinkai, mokytojų senėjimas ir naujų specialistų trūkumas. Mokymo ir įgūdžių ugdymas apima šiuos prioritetus:

- Profesinio mokymo plėtrą ir bendruosius gebėjimus;
- Gerinti mokymosi visą gyvenimą institucijas, kurios dalyvauja švietime, gerinti visą gyvenimą trunkančio mokymosi funkcionalumą ir bendradarbiavimo plėtrą.

Pirmiausia prioritetas dėmesys skiriamas profesinio mokymo sistemos plėtrai, kokybės ir atitikties pirminio profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės ir įgyvendinimo gerinimui. Antrasis prioritetas yra skirtas mokymosi visą gyvenimą plėtrai, skatinti profesinio tobulėjimo ir egzaminų centrų pažangą, remti karjeros švietimą bei profesinį orientavimą ir švietimo prieinamumą socialiai atskirtoms grupėms. Sub-veiklos tikslai yra pagerinti nacionalinės kvalifikacijų sistemos ekonominio sektoriaus tyrimus, plėtoti ir gerinti profesinius standartus visose profesinėse mokslo kvalifikacijų lygmenyse, gerinti profesinio rengimo standartus, programas ir egzaminus, plėtoti įgūdžius įgytus per darbinį gyvenimą, padidinti socialinių partnerių galimybes pagal profesinį mokymo lygį. Siekiant pagerinti pradinio profesinio švietimo bei tolesnio švietimo mokytojų kvalifikacijas, ypač pagerinti įgūdžių atnaujinimą, gerinti profesinio švietimo mokytojų rengimą, gerinti pirminio profesinio mokymo programas, įskaitant padidinti dalyvavimo pagal vidurinio profesinio mokymo įgyvendinimo kokybę, teikti įgyti subalansuotus gebėjimus ir įgūdžius ateities darbo pasauliui ir išlaikyti pirminio profesinio mokymo patrauklumą, gerinant profesinio mokymo programas, kad vis daugiau studentų įgytų profesinį išsilavinimą ir kvalifikaciją. Tikslinės grupės šios veiklos sričiai yra darbdaviai, institucijos susijusios su profesiniu švietimu ir profesiniu mokymu, profesinio mokymo mokyklų dėstytojai ir mokslo darbuotojai aukštojo mokslo įstaigose, taip pat profesinio mokymo studentai, valstybės administracija (<http://www.eqavet.eu/gns/what-we-do/implementing-the-framework/latvia.aspx>).

Lietuvoje ir Latvijoje 2007 m. patvirtinta tokia pat Nacionalinė profesinio orientavimo švietimo sistemoje programa pagal Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšas. Pagrindiniai programos tikslai yra tokie:

- Teikti mokymosi visą gyvenimą prieinamumą visiems žmonėms;
- Kurti kokybiškas suaugusiųjų švietimo galimybes;
- Suderinti įstatymus ir reglamentus bei veiksmingą išteklių vartojimą;
- Sukurti lanksčią mokymosi visą gyvenimą administracinę sistemą;
- Plėtoti mokymosi visą gyvenimą veiksmų programas valstybėje, regionuose.

2008 m. Lietuvoje patvirtinta Profesinio mokymo regionuose infrastruktūros suaugusiems asmenims ir jaunimui plėtojimo koncepcija. Šia koncepcija norima realizuoti

priemonės, kurios skatintų pagerinti profesinio mokymo paslaugas regionuose bei vietos bendruomenėse (Nr. A1-167/ISAK-1447 (Žin., 2008, Nr. 60-2277)).

L. Okunevičiūtės Neverauskienės ir J. Moskvina (2010) straipsnyje pateikiama 2005 – 2008 m. Darbo ir socialinių tyrimų instituto atliktų tyrimų apžvalga. Išanalizavus atliktų tyrimų rezultatus išskirti profesinio mokymo nauda bei veiksniai šalies darbo rinkai, ekonominiam ir socialiniam vystymuisi. Analizuoti šių tyrimų rezultatai: Profesinio mokymo naudos tyrimas, skelbiant įsidarbinimo po mokymo per 90 dienų rezultatus (2005); Bedarbių ir asmenų, išpėtų apie atleidimą, profesinio rengimo plėtra: Mokymo paslaugų efektyvumo įvertinimas (2006 – 2007); Bedarbių profesinio mokymo naudos tyrimas, įvertinant mokymo programų vykdymo efektyvumą bei praktinio mokymo kokybę (2006 – 2007); Aktyvių darbo rinkos politikos priemonių efektyvumo tyrimas (2008); Neįgaliesiems taikomų aktyvių darbo rinkos politikos priemonių vertinimas ir pasiūlymų parengimas projekte įgyvendinamų priemonių efektyvumui didinti (2008). Atliktų tyrimų tikslas atskleisti požiūrį į profesinio mokymo poveikį. Buvo nustatyta, kad profesinis mokymas yra veiksminga priemonė norint sumažinti nedarbą, nes baigusieji profesinio mokymo ir neformaliojo švietimo programas, asmenys gauna teorinį ir praktinį pasirengimą, tai gi šiuos įgudžius ir žinias gali lengvai pritaikyti konkrečiame darbe.

Straipsnio autorių išvada - atliktų tyrimų analizė bei socialinės apklausos duomenys parodė, kad asmenys baigę profesinio mokymo programas turi galimybes keisti savo socialinį statusą (užimdami aukštesnes pareigas nei prieš tai). Be to darbo rinkos profesinis mokymas yra lyg investicija į naujesnes bei tvirtesnes darbo rinkoje galimybes.

Apie Latvijos profesinio orientavimo sistemos raidą 2008 m. yra žinoma tik, kad buvo priimta profesinio švietimo įstatymo pataisa, ugdymas karjerai buvo įtrauktas į mokyklų ugdymo programas, integruotas į mokomuosius dalykus (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=185643>).

2009 m. Lietuvoje pradėtas Praktinio profesinio mokymo išteklių plėtros programos įgyvendinimas. Taip pat šiais metais buvo priimti Profesinio mokymo įstatymo pakeitimai. Dar vienas iš svarbių pokyčių, kad Profesinio mokymo metodikos centras tapo atsakingas už kvalifikacijų sistemos tvarkymą (www.smm.lt/es_parama/docs/pasirengimas/PPMIP.pdf).

Latvijoje 2009 m. Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtinta profesinio švietimo kokybės užtikrinimo koncepcija, siekiama didinti profesinio švietimo patrauklumą ir socialinių partnerių dalyvavimą. Koncepcijoje pateikiami pagrindiniai profesinio mokymo klausimai, pavyzdžiui, žemas profesinio mokymo prestižas, nepakankamas bendradarbiavimas politikos formavimo institucijų ir darbdavių, pateikiami galimi sprendimai, kuriems įgyvendinti turi būti daromos didelės reformos. Ši koncepcija yra svarbus žingsnis profesinio mokymo politikos

planavime, nes ankstesnis profesinio mokymo politikos planavimo dokumentas buvo išduotas 2003 - 2005 m. (<http://www.eqavet.eu/gns/what-we-do/implementing-the-framework/latvia.aspx>).

Lietuvoje ir Latvijoje 2009 m. vyko tolesnis Nacionalinio profesinio orientavimo programų plėtojimas, įgyvendinimas. Kadangi abi šalys priklauso Europos Sąjungai, tai ir profesinio orientavimo sistemos raida klostosi analogiškai. Siekiama sudaryti visas galimybes asmenims, kad jie galėtų keisti kvalifikacijas, jas tobulinti, norima užtikrinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi.

Lietuvoje 2010 m. patvirtintas Formaliojo profesinio mokymo programų rengimo ir įteisinimo tvarkos aprašas. Šiame apraše yra nurodomi reikalavimai mokytojams bei metodiniams ir materialiesiems ištekliams. Programa yra skirta įgyti reikiamai kvalifikacijai arba kompetencijai. (Formaliojo profesinio mokymo programų rengimo ir įteisinimo tvarkos aprašas. Nr. V-1435, 2010). Taip pat šiais metais patvirtintas Profesinio standarto struktūros, jo rengimo, keitimo ir papildymo tvarkos aprašas. Nustatomi prioritetai kvalifikacijų sistemai formuoti (Žin. 2010, Nr. 121 -6191). 2011 m. patvirtinti Lietuvos kvalifikacijų sandaros (LTKS) aprašo pakeitimai, parengtas LTKS susiejimo su Europos kvalifikacijų sandara (EKS) ir Europos aukštojo mokslo kvalifikacijų sandara ataskaitos projektas. LTKS ir EKS susilieėjimas turi didžiulę naudą įvairioms interesų grupėms (mokiniam, studentams, darbuotojams, darbdaviams ir t.t.), nes taip sudaromos galimybės mokytis visą gyvenimą tiek savo šalyje, tiek tarptautinėse šalyse. Manoma, kad šis susilieėjimas padės lengviau prisitaikyti darbo rinkoje ir išnaudoti savo įgytas kvalifikacijas kitose šalyse (http://www.kpmc.lt/LTKS_EKS/Atmintine_LTKS_EKS.pdf).

Taip pat šiais metais Lietuvoje sudarytas Centrinis profesinis komitetas (CPK), kurio paskirtis koordinuoti strateginiams kvalifikacijų sistemos formavimo klausimams. Projekto tikslas yra padėti Lietuvoje susieti teikiamas kvalifikacijas su Mokymosi visą gyvenimą Europos kvalifikacijų sandara (<http://www.svietimoprofsajunga.lt/naujienos/?npg.26;nid.1823;/>).

2010 m. Latvijoje pradėtas Europos socialinio fondo projektas "sektorinių kvalifikacijų sistemos, profesinio mokymo veiksmingumo ir kokybės gerinimas." Projektu siekiama pertvarkyti profesinio mokymo sistemą. Projekto įgyvendinimo laikotarpis yra nuo 2010-2013 m. Projektas apima keturius partnerius - Latvijos darbdavius, Latvijos laisvųjų profesinių sąjungų konfederaciją, Nacionalinės Gyvenimo raidos centrą ir Valstybinę švietimo aptarnavimo kokybę. Projektu siekiama sukurti nuolatinį, aukštos kokybės ir sektorių plėtros poreikių profesinio rengimo sistemą:

- Profesinio mokymo turinio kūrimas ir profesinio švietimo reformos;
- Vykdyti sektorinių tyrimus, struktūrizuoti visus ekonomikos sektorius, siekiant nustatyti pagrindinių profesijų kvalifikacijas, profesijų specializacijas;

- Sukurti Latvijos profesines kvalifikacijas pagal Europos kvalifikacijų struktūros sąrangos sektorių;
- Pramonės pirminių ir pagrindinių profesijų kvalifikaciniai reikalavimai, profesinių standartų kūrimas ir atnaujinimas;
- Pertvarkyti profesinio švietimo ir mokymo programas, įvesti modulinį metodą;
- Gerinti profesinės kvalifikacijos egzaminus ir kurso turinį

(http://www.lca.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=80&Itemid=76&lang=lv).

Lietuvoje 2011 m. patvirtinti Profesinio mokymo įstatymo pakeitimai, kuriais Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos funkcijos, susijusios su žmogiškųjų išteklių plėtra ir profesiniu mokymu, perduotos Ūkio ministerijai. Profesinis mokymas yra suskirstytas į pirminį arba tęstinį. Mokymo paskirtis yra padėti asmeniui tobulinti arba keisti kvalifikaciją, kad galėtų prisitaikyti prie kintančios darbo rinkos (Žin. 2010, Nr. 15-701). 2011 m. “įgyvendinant Praktinio profesinio mokymo išteklių plėtros programą, pradėti vykdyti projektai vidinių kokybės užtikrinimo mechanizmų profesinio mokymo įstaigose diegimui. Projektai vyksta 10 apskričių, juos įgyvendina pirminio ir tęstinio profesinio mokymo teikėjų konsorciškai” (http://www.smm.lt/prtm/p_reng/docs/Profesinio%20mokymo%20sistemos%20pletote%202000-2011.pdf).

2011 m. patvirtintas Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo straipsnių pakeitimo įstatymas, kuriame įtvirtintos nuostatos, kurios sudaro galimybes bedarbiams patiems pasirinkti profesinio mokymo teikėjus. Jų mokymas galės būti organizuojamas tiek mokymo įstaigoje, tiek darbo vietoje, mokymui lėšas skirs teritorinės darbo biržos. Šis įstatymas įsigalioja 2012 m. sausio 1 d. Šiuo įstatymu siekiama, kad asmenys galėtų išsaugoti savo darbo vietą pasikeldami ar įgydami naują kvalifikaciją, kurios reikia darbe (<http://www.ldb.lt/Informacija/Apie/Naujienos/UserDisplayForm.aspx?ID=6407>).

2010 – 2011 m. Lietuva ir Latvija nustato prioritetus profesinių kvalifikacijų sistemoms gerinti, šalys savo kvalifikacijas susisieja su Europos kvalifikacijų reikalavimais, siekdamas plėtoti visą gyvenimą trunkanti mokymąsi, sukuria tam palankias galimybes. Taip pat tobulinamas profesinio mokymo turinys. Galima teigti, kad profesinio orientavimo sistemos plėtotė vyksta vienoda kryptimi.

2012 m. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtintas Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašas, kuriame numatyta, kad Pedagoginės psichologinės tarnybos dalyvauja vykdant profesinį orientavimą tiek, kiek tai susiję su šių įstaigų vykdomomis funkcijomis, įvertindamos aktualius

asmenų profesinio orientavimo poreikius. Tuo vadovaujantis bus vykdomas profesinis orientavimas (Žin. 2012, Nr. 82-4284).

Latvijoje parlamentas priėmė pakeitimus dėl profesinio švietimo įstatymo. 2012 m. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 432, „Dėl profesinio rengimo institucijų bei egzaminavimo centrų įkūrimo bei aptarnavimo mokesčių“ (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=20244>). Pakeitimai susiję su profesinio mokymo įstaigų pavadinimais, kad ir toliau bus: profesinės mokyklos, techninės mokyklos ir kolegijos. Įstatymo pakeitimas vykdomas profesinio mokymo centruose. Nauji Vyriausybės įstatymo pakeitimai, kuriais siekiama nustatyti profesinio švietimo ir egzaminų centrų aptarnavimo mokesčius ir neformaliojo švietimo įgytų įgūdžių vertinimą. Profesinio švietimo įstatymo pakeitimai priimti ir dėl pagrindinio ugdymo ir profesinio mokymo programų mokiniams, kurie turi psichikos sutrikimų, mokymosi trukme ne daugiau kaip treji metai laiko. Be to, Nacionalinis švietimo standartas nuorodo, kad vienas iš svarbiausių uždavinių yra – parengti mokinį pasirinkti jam tinkamą karjeros kelią. Todėl valstybė finansuoja už karjeros konsultantų darbą mokyklose, teikiant profesinio orientavimo paslaugas mokiniams (http://www.viaa.gov.lv/files/news/1808/guidance_system_en.pdf).

2012 m. Lietuvoje priimtas Profesinio orientavimo tvarkos aprašas, kuriame nurodoma, kad Pedagoginės psichologinės tarnybos turi atlikti profesinio orientavimo funkcijas. Tuo tarpu Latvijoje priimtas profesinio švietimo įstatymas, kuris nusako profesinių mokyklų pavadinimus, aptarnavimo mokesčius bei profesinio mokymo programas turintiems psichikos sutrikimų mokiniams. Be to, „Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras nuo 2010 m. vykdo projektą „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme (I etapas)“ Nr. VP1-2.3-ŠMM-01-V-01-002 pagal 2007 - 2013 m. Žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ VP1-2.3-ŠMM-01-V priemonę „Profesinio orientavimo sistemos veiklos tobulinimas ir plėtra“. Šio projekto tikslas yra siekti Nacionalinės profesinio orientavimo sistemos plėtros, užtikrinant ugdymo karjerai tęstinumą ir prieinamumą bei lygias galimybes visiems švietimo sistemos dalyviams. Viena pagrindinių projekto „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme (I etapas)“ veiklų – Bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių ugdymo karjerai modelio sukūrimas ir jo įdiegimas bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigose“. Yra sudarytos mokytojo ir mokinio knygos („Karjeros vadovas“), kuriose parengta Ugdymo karjerai (profesinio orientavimo) mokymo programa, tačiau juose mokomoji medžiaga nėra išskirstyta pagal mokymo klases (<http://www.mukis.lt/lt/apie-projekta.html>).

1.3. Profesinio orientavimo sistemų lyginimas

Profesinio orientavimo sistemų panašumai:

- Lietuvoje ir Latvijoje vykdomi PHARE programos projektai, kuriais siekiama, kad šalys, kurios ruošiasi tapti Europos Sąjungos narėmis suvienodintų įstatymus, projektų tikslas parengti asmenis prisitaikyti prie veiklos pasaulio poreikių;
- Abi šalys bendradarbiavo su Europos mokymo fondu, Leonardo da Vinči programos koordinavimo paramos fondu, įsteigtas Lietuvoje Profesinio orientavimo išteklių fondas, Latvijoje įkurta Nacionalinė Profesinio mokymo plėtros agentūra. Abiejų organizacijų veikla – profesinio švietimo plėtra;
- Lietuvoje 1998 m., Latvijoje 1999 m. priimti švietimo įstatymai, kad mokiniai galėtų keisti pasirinktus mokymo profilius ir sudaromos galimybės mokiniams išbandyti profesijas;
- Lietuvoje 2005 m., Latvijoje 2010 m. patvirtinta Lisabonos strategijos programa, kuria siekiama didinti jaunimo išsilavinimo lygį;
- Pagal Europos socialinio fondo programą 2004 m. Lietuvoje patvirtintas Lietuvos Respublikos profesinio orientavimo strategijos planas „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“, 2005 m. Latvijoje patvirtinta „Ugdymo karjerai programa švietimo sistemoje“ (KIPNIS). Projektų metu įvykdytos veiklos: sukurtos ir pradėtos naudoti profesiniam orientavimui skirtos metodinės priemonės, sukurtos informacinės internetinės sistemos, licenzijuota karjeros konsultanto specialybės ir akredituotos ugdymo karjerai magistro studijų programos, parengti profesinio orientavimo paslaugų standartai, patvirtintos profesinio mokymo teikėjų akreditacijos;
- Priimtos Nacionalinės profesinio orientavimo švietimo sistemos programos 2007 -2013 m. Lietuvoje ir Latvijoje, skirtos pagal Europos Sąjungos struktūrinius fondus ir bendrojo finansavimo lėšas. Abiejose šalyse sukurtos lanksčios mokymosi visą gyvenimą administracinės sistemos, suteikiamas mokymosi prieinamumas visiems asmenims ir t.t.;
- 2010 m. Lietuva ir Latvija sulieja savo profesinių kvalifikacijų sandaras su Europos aukštojo mokslo kvalifikacijų sandara. Šalys siekia sukurti sąlygas mokytis visą gyvenimą ne tik savo, bet ir kitose šalyse.
- Lietuva ir Latvija prisijungė prie bendros Europos informacinės sistemos (EURES ir PLOTEUS).

Profesinio orientavimo sistemų skirtumai:

- Latvijoje po nepriklausomybės atgavimo pagrindinis dėmesys skiriamas mokymosi įstaigoms, siekta užtikrinti mokslo kokybės sistemą; priimtas aukštojo mokslo įstatymas, kuriuo nustatoma valdymo, personalo atrankos bei mokslo kokybės reikalavimai. Sudaromos sąlygos, kad kiekvienas asmuo turėtų teisę į mokymąsi. Taip pat buvo sudaryta trišalė taryba (vyriausybė, darbdaviai, darbuotojai, kuria buvo plėtojama socialinė partnerystė ir socialinis dialogas).
- Lietuvoje priimta Švietimo koncepcija, pagal kurią norima sukurti nuolat besimokančią ir kintančią visuomenę. Įkuriama Lietuvos darbo birža (1991), kurioje teikiamos profesinio orientavimo, įsidarbinimo ir kt. paslaugos. Taip pat buvo įkurtas profesinio rengimo studijų centras, kuriame pradėti profesinės veiklos tyrinėjimai. Lietuva sparčiau ir plačiau plėtojo profesinio orientavimo sistemą. Pradėjo veikti profesinio orientavimo skyrius Respublikiniuose moksleivių techninės kūrybos rūmuose, taip pat buvo priimti įstatymai, kuriais siekiama gerinti suaugusiųjų tęstinį mokymąsi bei jaunimo profesinį orientavimą ir integravimą į darbo rinką.
- Latvijoje daug vėliau įkūrta Valstybinė švietimo plėtros agentūra (2000), kurią įkūrė Nacionalinis profesinio orientavimo centras. Priimti įstatymai dėl pagalbos bedarbiams ir darbo ieškantiems asmenims (numatomos skirti profesinio orientavimo paslaugos), priimti įstatymai dėl profsinio rengimo ir ugdymo tobulinimo.
- Lietuvoje įvestas verslumo modulis į profesinio mokymo programą bei parengta profesijos mokytojų rengimo koncepcija ir mokytojų standartas. Profesinio orientavimo sistemų plėtotės vyksta skirtingai, nes šalis orientuojasi į skirtingas veiklas.
- Lietuvoje anksčiau pradėti ruošti karjeros specialistai aukštosiose mokyklose 2005, Latvijoje karjeros konsultantų magistro studijų programa buvo patvirtinta ir tada pradėti ruošti specialistai 2007 m.
- Ugdymo karjerai programa integruota Latvijoje, o Lietuvoje dar tik stengiamasi įdiegti į mokymo programas. Latvijoje projekto „Karjeros švietimo programa švietimo sistemoje“ 2006 – 2008 m. buvo paruošti metodiniai rinkiniai, tai mokytojo knygos ir mokinių (7; 7-9; 8; 9; 10-12 kl.) skirtos ugdymo karjerai užsiėmimams.
- Lietuvoje 2012 m. paruoštos metodinės knygos mokytojui ir mokiniui („Karjeros vadovas“).

2. LIETUVOS IR LATVIJOS PROFESINIO INFORMAVIMO STRUKTŪROS

2.1. Lietuvos profesinio informavimo struktūra (sudėtis ir funkcijos)

Lietuvoje Profesinio orientavimo taryba koordinuoja profesinio informavimo ir konsultavimo veiklą (žr. 2 priedą). Profesinio orientavimo tarybą sudaro: švietimo ir mokslo ministras, socialinės apsaugos ir darbo ministras. Ši taryba vienija švietimo įstaigas, darbo rinkos institucijas, socialinius partnerius, jaunimo ir suaugusiųjų visuomenines organizacijas, kurios užsiima profesinio orientavimo paslaugomis. Profesinio orientavimo tarybos paskirtis yra derinti bei prižiūrėti profesinio orientavimo veiklą šalyje, patvirtinti profesinio orientavimo finansavimo programas, užtikrinti visų visuomenės grupių atstovų dalyvavimą profesinio orientavimo plėtroje ir skatinti šios srities tobulinimą (Profesinio informavimo A metodika). (žr. 1 priedą).

Lietuvos profesinio orientavimo sistemos struktūrą sudaro šios institucijos:

- Švietimo ir mokslo ministerija;
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija;
- Ugdymo karjerai skyrius;
- Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba (nuo 2010 m. reorganizuota, profesinio orientavimo veiklą perleido Lietuvos Darbo biržai) ;
- Darbo biržų jaunimo darbo centrai;
- Miestų ir rajonų savivaldybių administracijos;
- Lietuvos darbo birža;
- Švietimo informacinių technologijų centras;
- Profesinio informavimo taškai (PIT);
- Profesinio orientavimo centrai (POC);
- Pedagoginės psichologinės tarnybos (PPT);
- Bendrojo lavinimo, profesinės ir aukštosios mokyklos;
- Kitos valstybinės ir privačios profesinio informavimo veiklą vykdančios institucijos.

Kiekviena iš šių institucijų atlieka tam tikras funkcijas skirtas profesinio orientavimo sistemos tobulinimui bei paslaugų teikimui.

1) Švietimo ir mokslo ministerija atlieka šias funkcijas: derina veiksmus, prižiūri Profesinio orientavimo strategijos įgyvendinimą; rūpinasi AIKA informacinės sistemos plėtoje ir kūrimu; aprūpina technine ir programine įranga PIT; koordinuoja Ugdymo karjerai skyriaus (Respublikinių moksleivių techninės kūrybos rūmus) profesinio informavimo veiklą; patvirtina

ugdymo karjeros planavimo gaires (Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodika; Profesinio informavimo A metodika).

2) Socialinės apsaugos ir darbo ministerija prižiūri profesinio informavimo veiklą Lietuvos darbo biržoje. Iki 2010 m. koordinavo profesinio informavimo veiklą ir Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyboje, tačiau nuo 2010 m. funkcijos, kurios buvo susijusios su užimtumo politikos rėmimo įgyvendinimu perduotos Lietuvos darbo biržai ir jos teritorinėms darbo biržoms (<http://www.sgiat.lt/apie-sgiat/>). Steigia profesinio orientavimo centrus bei rūpinasi jų veiklą; koordinuoja regioninių (apskričių) administracinių institucijų, jaunimo darbo centrų bei profesinio ugdymo ir informavimo metodikos centro veiklą profesinio informavimo ir konsultavimo srityje taip pat palaiko ryšius su socialiniais partneriais (Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika; Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodika).

3) Ugdymo karjerai skyrius (LMITKC Karjeros planavimo skyrius) įgyvendina šiuos uždavinius: teikia dėl profesinio orientavimo paslaugų teikimo informaciją ir metodinę pagalbą mokykloms bei švietimo pagalbos įstaigoms; užtikrina metodinių ir informacinių leidinių bei priemonių prieinamumą mokiniams apie profesinį orientavimą; organizuoja kvalifikacijos tobulinimus profesinio orientavimo specialistams; vykdo ir organizuoja mokinių profesinio orientavimo stebėseną; koordinuoja ir skatina profesinio veikimo iniciatyvas; organizuoja AIKA internetinės sistemos turinio plėtrą; užtikrina PIT veiklą dėl profesinio orientavimo paslaugų teikimo mokiniams; teikia informaciją mokinių tėvams, profesinio orientavimo specialistams ir koordinatoriams; bendradarbiauja su profesinio orientavimo įstaigomis užsienyje (<http://kps.lmitkc.lt/lt/apie-mus/istorija/>).

1997 m. liepos 28 d. Respublikiniuose moksleivių techninės kūrybos rūmuose (RMTKR) pradėjo veikti Profesinio orientavimo skyrius (POS), kuris teikė profesinio orientavimo paslaugas mokiniams ir jaunimui. Šiame skyriuje dirbo psychologės, kurios konsultavo mokinius ir jų tėvus, bei organizavo mokytojų kvalifikacijos tobulinimo seminarus. 2003 m. rugsėjo 17 dieną Profesinio orientavimo skyrius buvo reorganizuotas ir pavadintas Karjeros planavimo centru. 2003 lapkričio 19 dieną Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrams patvirtinus Profesinio orientavimo strategiją Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija Respublikiniuose moksleivių techninės kūrybos rūmuose numatė įsteigti padalinį, kuris būtų atsakingas už profesinio informavimo funkcijų kordinavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje.

2007 m. vasarą Respublikinių moksleivių techninės kūrybos rūmų pavadinimas buvo pakeistas į pavadinimą „Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras“ (LMITKC). Taip pat buvo pakeisti ir įstaigos nuostatai bei institucijos tipas. Centras teikė pagalbą mokiniams,

mokytojams ir mokykloms. „Nuo 2012 m. rugsėjo 1 d. Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos, Lietuvos jaunųjų gamtininkų, Lietuvos mokinių ir studentų sporto, Lietuvos jaunimo turizmo centrai, remiantis LR švietimo ir mokslo ministro 2012 m. birželio 26 d. įsakymu V-1043, buvo reorganizuoti ir sujungti į vieną Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centrą, tuo pačiu keitėsi ir Karjeros planavimo skyriaus pavadinimas - dabar jis vadinasi Ugdymo karjerai skyriumi“ (<http://kps.lmitkc.lt/lt/apie-mus/istorija/>).

4) Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba atliko šias funkcijas: aprūpino profesiniam informavimui, konsultavimui skirtais leidiniais, metodinėmis priemonėmis, konsultantų mokymo ir kitomis programomis Lietuvos darbo biržą, Lietuvos teritorines darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybas, profesinio orientavimo centrus ir kt. įstaigas, kurios priklausė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sričiai. 2010 m. Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba reorganizuota, pervadinta Socialinės globos įstaigų administravimo tarnyba (SGIAT) prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, veikla susijusi su profesiniu orientavimu perleista Darbo biržai (<http://www.sgiat.lt/apie-sgiat/>).

5) Regiono apskrities administracija atlieka šias funkcijas: prožiūri teritorinių (savivaldybės) institucijų veiklą profesinio informavimo ir konsultavimo srityje bei palaiko ryšius su socialiniais partneriais (Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika).

6) Teritorinės savivaldybių administracijos: derina ir prižiūri savivaldybių teritorijose vykdomą profesinio informavimo veiklą mokyklose; planuoja steigimą bei veiklas profesinio informavimo taškuose; bendradarbiauja su institucijomis, kurios vykdo profesinio informavimo ir konsultavimo veiklas bei palaiko ryšius su socialiniais partneriais (Profesinio informavimo A metodika; Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika; Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodika).

7) Lietuvos darbo birža derina darbo pasiūlą ir paklausą, siekiant išlaikyti darbo rinkos pusiausvyrą, siekia didinti darbo ieškančių darbingo amžiaus asmenų užimtumo galimybes, įgyvendina dvišalį ir trišalį socialinių ir darbo rinkos partnerių bendradarbiavimą užimtumui skatinti, prisideda prie socialinės atskirties mažinimo, rengia ir įgyvendina nedarbo prevencijos ir darbuotojų atleidimo iš darbo pasekmių švelninimo priemones, siekiant mažinti struktūrinį nedarbą, vykdo darbo rinkos stebėseną, vertina padėtį darbo rinkoje ir prognozuoja jos pokyčius, plėtoja viešąsias paslaugas ir gerina įgyvendinamų užimtumo rėmimo priemonių efektyvumą, įsisavina Europos Sąjungos struktūrinių, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių ir kitų fondų finansinę paramą, siekiant užimtumo ir investicijų į žmogiškąjį kapitalą skatinimo bei užtikrinant lygias galimybes darbo rinkoje, aktyviai veikia Europos užimtumo tarnybų tinkle, kuriant vieningą

ir skaidrią Europos Sąjungos darbo rinką, užtikrina ir modernizuoja teritorinių darbo biržų veiklą, skatinant užimtumą ir investicijas į žmogiškąjį kapitalą.

1991 m. kovo 1 d. pradėjo veiklą Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir jos 46 teritorinės darbo biržos. 2010 m. spalio 1 d., įgyvendinus Lietuvos darbo biržos struktūrinę pertvarką, šalyje veikia 10 teritorinių darbo biržų. Šios darbo biržos administruoja 49 klientų aptarnavimo skyrius, įsikūrusius savivaldybėse, kurie yra tiesiogiai pavaldūs Lietuvos darbo biržai (<http://www.ldb.lt/Informacija/Veikla/Puslapiai/default.aspx>).

8) Darbo biržų jaunimo darbo centrai. Suteikiama galimybė jaunuoliams naudotis savarankiškos informacijos paieškos (SIP+PIC) terminalais, informaciniais leidiniais, nemokamu internetu bei knygomis. Jaunimo darbo centre teikiama informacija apie mokymo įstaigas ir mokymo programas, laisvas darbo vietas, profesijas, gali atlikti testus, pamatyti pažintinius filmus apie profesijas, įvertinti savo gebėjimus ir poreikius. Suteikiamos individualios ir grupinės konsultacijos (<http://www.euroguidance.lt/euroguidance.lt/svietimas-ir-orientavimas/orientavimas-karjerai>).

9) Švietimo informacinių technologijų centras (ITC) uždaviniai: koordinuoja ir organizuoja pedagogų bei kitų švietimo įstaigų, organizacijų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą; atlieka analizę apie informacines technologijas Lietuvos švietime; plėtoja, atnaujinama bei koordinuoja AIKA ir kitas informacines sistemas; kuria, kaupia ir platina kompiuterizuotas mokymo priemones (Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika).

Švietimo informacinių technologijų centras (ITC) yra švietimo įstaiga, viešasis juridinis asmuo, kurio savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija yra Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Centras pradėjo savo veiklą 1990 m., tada jo pavadinimas buvo Informatikos ir prognozavimo centru. Nuo 1999 m. šis centras reorganizuotas ir pervadintas Švietimo informacinių technologijų centru (http://www.itc.smm.lt/?page_id=2).

10) Profesinio ugdymo ir informavimo metodinis centras atlieka šias funkcijas: analizuoja mokyklos bendruomenės poreikius; vykdo mokymus, tobulina kvalifikacijas pedagogų ir profesijos patarėjų bei juos atestuoja; akredituoja profesinio informavimo centrus; rengia bei diegia mokomąją metodinę medžiagą ir rengia kokybės vadovus (Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika).

11) Profesinio informavimo taškai (PIT). Šiuo metu Lietuvoje veikia 696 PIT – darbo vietas, kuriose teikiamos profesinio informavimo paslaugos, turinčios laisvą prieigą prie interneto, priėjimą prie šalies švietimo ir darbo rinkos duomenų bazių bei sukauptą profesinio informavimo medžiagą kompiuterinėse laikmenose, vaizdajuostėse, spaudiniuose, rūpinamasi, kad mokiniai bei

kiti asmenys gautų reikiamą informaciją apie profesinio konsultavimo paslaugas (<http://kps.lmitkc.lt/lt/pit-profesinio-informavimo-taskai/kas-yra-pit/>).

Siekiant užtikrinti, kad profesinio orientavimo paslaugos būtų prieinamos visiems ir atitiktų vartotojų poreikius 2003 m. Profesinio orientavimo strategijoje ir jos įgyvendinimo veiksmų plane buvo numatyti profesinio informavimo paslaugų teikėjai – profesinio informavimo taškai (PIT). 2003 - 2004 m. savo veiklą pradėjo vystyti pirmieji profesinio informavimo taškai, įkurti po vieną kiekvienoje savivaldybėje. (<http://kps.lmitkc.lt/lt/pit-profesinio-informavimo-taskai/kas-yra-pit/>) PIT yra steigiami bendrojo lavinimo arba profesinėse mokyklose. Visos profesinio informavimo, konsultavimo paslaugos yra skirtos bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams, mokytojams bei mokinių tėvams (Švietimas ir profesinis orientavimas Lietuvoje 2005 m.).

12) Profesinio orientavimo centrai (POC) rūpinasi profesiniu informavimu ir konsultavimu, taip pat įgyvendina reabilitacinę, korekcinę ir prevencinę profesinio konsultavimo veiklą už mokyklos ribų. POC profesinio konsultavimo ir informavimo paslaugas teikia profesijos konsultantai, profesijos patarėjai ir psichologai. POC funkcijos yra: visiems gyventojams teikti informaciją apie įsidarbinimo galimybes Lietuvoje ir užsienyje; rengti ir vykdyti korekcines, reabilitacines bei prevencines profesinio konsultavimo programas; taikyti psichodiagnostinį testavimą; konsultuoti profesinės karjeros planavimo, profesinio kryptingumo, tinkamumo klausimais; visos profesinio orientavimo centruose (POC), profesinio informavimo taškuose (PIT) profesinio konsultavimo ir informavimo paslaugos yra teikiamos nemokamai (Profesinio informavimo metodika mokytojams).

13) Pedagoginės psichologinės tarnybos funkcijos: atlieka psichologinę ir pedagoginę vaikų vertinimą, teikia konsultacijas dėl psichologinių problemų ir specialių poreikių vaikų tolesnio mokymosi, kai kurios Pedagoginės psichologinės tarnybos teikia konsultacijas ir dėl profesijos pasirinkimo (<http://www.euroguidance.lt/euroguidance.lt/svietimas-ir-orientavimas/orientavimas-karjerai>).

14) Bendrojo lavinimo, profesinės ir aukštosios mokyklos atlieka šias funkcijas: pagal švietimo ir mokslo ministro patvirtintas ugdymo karjeros plėtotės programos gaires rengia programas, kurias integruoja į ugdymo turinį; planuoja ir vykdo profesinio informavimo veiklą, sudaro galimybes prieigai prie AIKA informacinės sistemos; jei mokykloje yra įsteigtas PIT, tai mokykla rūpinasi jo profesinio informavimo veikla bei teikiamų paslaugų kokybe ir siekia akreditavimo profesinio informavimo taškui (Profesinio informavimo A metodika). Sudaro palankias sąlygas įgyti profesinės karjeros planavimo gebėjimų, bendradarbiauja su socialiniais partneriais profesinio informavimo ir konsultavimo srityje (Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika).

15) Kitos valstybinės ir privačios profesinio informavimo veiklą vykdančios institucijos yra atsakingos už profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų kokybę, taip pat turi užtikrinti prieigą prie AIKA informacinės sistemos; turi kaupti, saugoti ir pateikti profesinio informavimo leidinius bei siekti PIT akreditavimo (Profesinio informavimo A metodika). Tai gi, profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas gali teikti ne tik valstybinės institucijos, bet ir privačios organizacijos, įmonės. Privačiose institucijose teikiamos konsultacijos, informacija planuojant profesinę karjerą; suteikiama galimybė tobulinti kvalifikaciją arba ją įgyti, kad asmuo galėtų sėkmingai prisitaikyti prie kintančių darbo rinkos sąlygų (Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika).

16) Profesinio konsultavimo specialistų asociacija yra fizinių ir juridinių asmenų susivienijimas, kurie užsiima profesinio orientavimo, konsultavimo ir informavimo, karjeros planavimo ir ugdymo veikla (<http://www.euroguidance.lt/euroguidance.lt/svietimas-ir-orientavimas/orientavimas-karjerai>).

Kadangi yra siekiama užtikrinti veiksmingą Orientavimo karjerai sistemą (jos planavimą, koordinavimo struktūrą, veiklą, metodus), todėl yra suderinamos įvairių institucijų veiklos. Institucijų ir socialinių partnerių bendradarbiavimas, atsakomybės ir funkcijų pasiskirstymas užtikrina profesinio orientavimo sistemos plėtotę ir veiklą. Siekiama sukurti kuo geresnias sąlygas, kad būtų galima užtikrinti asmenims visą gyvenimą trunkantį mokymąsi.

2.2. Latvijos profesinio informavimo struktūra (sudėtis ir funkcijos)

Gerovės ministerija ir Švietimo ir mokslo ministerija yra atsakingos už profesinio orientavimo paslaugų organizavimą viešajame sektoriuje Latvijoje. 2006 m. patvirtinta Baltoji knyga dėl karjeros sistemos vystymosi, kurioje apibrėžiamas vyriausybinių institucijų vaidmuo ir atsakomybė. Savivaldybės prižiūri mokyklų veiklą, kad būtų atliekamos profesinio orientavimo paslaugos jaunimui. Tai gi, mokyklos yra atsakingos už mokinių profesinį orientavimą, o įdarbinimo (užimtumo) tarnybos (pagal Gerovės ministeriją) teikia profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas asmenims nuo 15 m., kurie mokosi, dirba, ieško darbo, nori kelti kvalifikaciją ar įgyti kitą kvalifikaciją (http://www.euroguidance.net/?page_id=4691). Gerovės ministerija 2005 m. pagal profesinio orientavimo įstatymą Nr. 137 įsteigtė darbo grupę, kuri plėtoja profesinio orientavimo ir ugdymo karjerai paslaugų sistemą, dalyvavo visų pagrindinių profesinio orientavimo ir karjeros švietimo paslaugų sistemos institucijų atstovai. 2006 m. patvirtinta „Karjeros plėtros paramos sistemos tobulinimo“ koncepcija, kurioje nurodomos pagrindinės institucijos atsakingos už profesinio orientavimo sistemos plėtrą (žr. 3 priedą):

- Švietimo ir mokslo ministerija;
- Gerovės ministerija;
- Regioninės plėtros ir savivaldybių reikalų ministerija;
- Ekonomikos ministerija;
- Profesinio mokymo agentūra
- Valstybinės karjeros plėtros agentūra;
- Nacionalinė įdarbinimo agentūra;
- Socialinės integracijos centras;
- Latvijos darbdavių konfederacija, Latvijos laisvos prekybos Sąjungos, Latvijos Savivaldybių asociacija, Latvijos suaugusiųjų švietimo asociacija.

Latvijos institucijos, kurios yra atsakingos už profesinio orientavimo sistemos plėtrą:

1) Švietimo ir mokslo ministerija yra atsakinga už nacionalinės švietimo politikos kūrimą ir įgyvendinimą, taip pat koordinuoja Ugdymo karjerai įgyvendinimą visame švietimo sektoriuje, koordinuoja profesinio orientavimo sistemos veiklą. Švietimo ir mokslo ministerija 2006 - 2010 m. patvirtino profesinio orientavimo plėtros gaires, vykdomas projektas pagal Europos socialinį fondą Karjeros ugdymas (profesinis orientavimas) įtraukiamas į švietimo sistemą. Nuo 2007 Ugdymo karjeros plėtotės orientavimo dalis koordinuoja Profesinio mokymo agentūra (PIAA) (www.izm.gov.lv).

2) Gerovės ministerija skiria didelį dėmesį į bedarbių, darbo ieškančių asmenų ir dirbančių asmenų mokymąsi visą gyvenimą, mokymo ir įgūdžių tobulinimo priemonės. Siekiant skatinti tvarų užimtumą, mažinti nedarbą ir skatinti galimybes žmonėms prisitaikyti prie darbo rinkos ir įgyti reikiamų įgūdžių. Skatina partnerystės plėtros sistemą (<http://www.lm.gov.lv/text/437>).

3) Regioninės plėtros ir savivaldybių reikalų ministerija yra atsakinga už regionų, savivaldybių koordinavimą, skatina juos įsitraukti į profesinio orientavimo, karjeros sistemos plėtros veiklą, kurti metinius veiklos planus. Savivaldybėse kūriamos tarybos, kurios skatina visuomenės informavimą ir prieigą prie informacijos specialistų, karjeros ir suaugusiųjų švietimo interesų patenkinimo. Skatinti siekti visą gyvenimą trunkančio mokymosi, suteikti lanksčias galimybes visiems piliečiams, kad prisitaikytų prie naujų amžiaus sąlygų ir socialinių pokyčių (https://www.latvija.lv/LV/PublicServices/Service.aspx?pubcatid=43MUUZH_IZGL&pubsrvd=URN:IVIS:100001:PP-PAP.Daugavpils.DPIP-001).

4) Ekonomikos ministerija (EM) yra nacionalinės ekonominės politikos valdymo organas, kuris netiesiogiai teikia paramą dėl darbuotojų persikvalifikavimo, kvalifikacijos kėlimo. EM sukūrė nacionalinės paramos programą „Parama mokslo darbuotojų mokymui, perkvalifikavimui ir tolesniam švietimui“.

5) Profesinio mokymo agentūra (PIAA). Nacionalinė nepelno organizacija Profesinės mokymo plėtros programos agentūra (PIAPA) buvo reorganizuota ir sukurta Valstybinė agentūra pavadinimu Profesinio mokymo plėtros agentūra (PIAA). Agentūra pertvarkė organizacinę struktūrą, sukūrė Leonardo da Vinči projekto filialą, administravimo, finansų ir audito funkcijas, taip pat sukūrė naują profesinio orientavimo padalinį - Europos socialinio fondo lėšų dalis. PIAA reorganizavimas inicijuotas Švietimo ir mokslo ministerijos, viešosios valdžios institucijų priežiūroje. Jis perėmė visas PIAPA funkcijas ir pareigas, ir toliau dirba siekiant skatinti profesinio švietimo mokymą ir mokslo politiką (<http://www.viaa.gov.lv/lat/>). PIAA Profesinio orientavimo kreipiamosios sistemos dalis bus vykdomas ministerijos švietimo politikos įgyvendinimo ugdymo karjerai.

Profesinio orientavimo informacija surenkama ir skleidžiama Latvijos ir Europos Sąjungos visoms gyventojų grupėms, teiktia metodinę medžiagą, informaciją dėl paramos karjeros švietimo darbuotojams, organizuoja ir veda seminarus: šiuolaikinės informacijos, karjeros ugdymo, karjeros konsultavimo ir informavimo metodus ir medžiagą klasių mokytojams, taip pat dalyvauja įgyvendinant karjeros ugdymo personalo mokymus, dalyvauja kitose veiklose, vykdo projektus dėl karjeros plėtros visą gyvenimą (mokymasis visą gyvenimą). Apie mokymosi galimybes teikia informaciją spaudoje, virtualioje erdvėje, kad užtikrintų informacijos prieinamumą net tik Latvijoje

bet ir Europos Sąjungos šalyse. Europos Komisijos remiamas Euroguidance tinklas, kuris teikti informaciją Europos šalims apie švietimo galimybes Latvijoje. Profesinio mokymo agentūra taip pat skatina bei koordinuoja kitus karjeros plėtros projektus.

6) Valstybinės karjeros plėtros agentūros (PKIVA) funkcijos: suteikia grupinius ir individualius konsultavimus dėl profesijos pasirinkimo ir planavimo, profesinio tinkamumo, taip pat dėl darbo paieškos ir kitais darbo klausimais. Paslaugas teikia Valstybinės karjeros plėtros agentūros (PKIVA) skyriai - regioniniai informacijos, konsultavimo centrai ir rajonų kabinetai, taip pat konsultavimas švietimo įstaigose, įdarbinimo agentūrose. Valstybinės karjeros plėtros agentūra (PKIVA) norėdama užtikrinti kokybiškas paslaugas, nuolat gerina savo metodinę bazę; kuria naujus metodus dėl karjeros konsultavimo ir profesinio tinkamumo. Valstybinės karjeros plėtros agentūros (PKIVA) atstovauja Latvijos tarptautinės švietimo ir profesinio pasirinkimo konsultantų asociaciją ir dalyvauja kūriant tarptautinės konsultacinės kokybės standartus, įvertina karjeros vystymosi paramos sistemą.

Valstybinės karjeros plėtros agentūra yra nacionalinė organizacija, kuri teikia patarimus žmonių švietimo ir orientavimo klausimais. Valstybinės karjeros plėtros agentūros konsultavimo nariai psichologai, profesionalūs konsultantai ir informatorių biuras, kuris lankytojams, įskaitant jaunos žmones, teikia individualias veiksmų ir profesijos pasirinkimo konsultacijas, teikia žinias profesionalumo tinkamumo klausimais, darbo paieškos klausimais, taip pat informacinių konsultacijų dėl švietimo įstaigų ir profesijų klausimais. Profesinės karjeros valstybės agentūra įsikūrusi Rygoje, bet ji taip pat turi keturius regioninius informacijos ir konsultavimo centrus ir 22 filialus Latvijos miestuose (www.karjerascentrs.lv).

7) Nacionalinė įdarbinimo agentūra (NVA) įgyvendina politiką, siekiant sumažinti nedarbo lygį šalyje, organizuojant ir įgyvendinant aktyvios darbo rinkos priemones. Profesiniam orientavimui įgyvendinti skirtos šios priemonės: didinti konkurencingumą per įvairią veiklą organizuojant bedarbiams ir darbo ieškantiems asmenims, siekiant palengvinti iniciatyvą, orientaciją ir prisitaikymą prie darbo rinkos. Europos socialinis fondas remia nacionalinę programą „Palaikymo įgyvendinimas“, projektas vyksta 2004 – 2006 m., įgyvendinama ir planuojama veikla yra remianti karjeros plėtotę asmenims, kurie ieško darbo, bedarbiams. Šiems asmenims suteikiama informacija, profesinio orientavimo paslaugos, suteikiama informacija apie darbo rinką, apie paklausias profesijas. Nuo 2006 m. tęsiama NVA veikla, bendradarbiaujama su darbdaviais, pedagogais.

8) Socialinės integracijos centras (SIC) yra valstybinė agentūra. Šios agentūros veikla yra suteikti profesinio orientavimo paslaugas asmenims turintiems negalią. Rūpinasi šių asmenų mokymosi užtikrinimu, prieš tai atlieka profesinio tinkamumo tyrimus skirdami pagrindinį dėmesį į

asmens sveikatos būklę. SIC īgyvendina profesinio tobulējimo, profesinio mokymo ir modulines mokymo programmas. SIC vykdo Europos bendrijų EQUAL projektą neįgaliesiems, kuris yra skirtas profesinio tinkamumo, metodologijos ir darbo bandymams įvertinti asmens tinkamumą su negalia mokytis profesijos ir dirbti, siekiama skatinti užimtumą. Europos socialinis fondas teikė paramą dėl profesinės rehabilitacijos per projekto pateikimą, techniškai įrengti patalpas, kuriose galima atlikti profesionalius kvalifikacinius egzaminus ar testus, kuriais nustatoma galima profesinio mokymo programa. SIC parengė metodinę ir materialinę - techninę bazę, kuri leidžia profesionaliai nustatyti visų žmonių su negalia, kurie nori mokytis profesijos tinkamumą.

9) Bendojo lavinimo, profesinės ir aukštosios mokyklos atlieka šias funkcijas: rengia ugdymo karjerai programas, kurias integruoja į mokymo turinį. Profesinėse ir aukštosiose mokyklose taip pat vykdoma profesinio orientavimo programa. 2011 m. pagal projektą „KIPNIS“ paruošta ugdymo karjeros programa skirta bendrojo lavinimo mokykloms, į mokymo programos turinį yra įtraukta ugdymo karjerai programa. Nuo 2006 m. yra sudaryta metodinė medžiaga, karjeros ugdymo vadovėliai mokiniams (nuo 7 iki 12 klasės) bei mokytojų knygos (http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/klasu_audzinatajiem/).

Profesinio orientavimo paslaugas teikia ir kitos institucijos, tai valstybinės ir nevalstybinės įstaigos, kuriose yra suteikiamos profesinio orientavimo paslaugos, profesinis informavimas ir konsultavimas, taip pat pagalba ieškantiems darbo, norintiems persikvalifikuoti ir pan.:

- Karjeros Taryba, kuri buvo sukurta siekiant padėti studentams susirasti stažuotės vietas karjeros pradžioje. Studentus susipažindinti su dabartinio darbo ir praktikos pasiūlymais padėti pasirinkti geriausiai tinkama karjerą (http://www.turiba.lv/lat/dzive_turiba/karjeras_centrs/par_karjeras_centru).
- ISMA Karjeros centras, kurio misija - remti ir skatinti akademinio jaunimo augimą ir užimtumą, profesinį orientavimą. Karjeros centras yra skirtas studentams, absolventams, darbdaviams ir vidurinių mokyklų mokiniams. Latvijos įstaiga turi ilgalaikę sutartį su University College studentai gali atlikti praktiką užsienyje. Be to, karjeros centro darbuotojai konsultuoja profesijos pasirinkimo klausimais, dalyvauja įvairiose švietimo projektuose, organizuoja informacinius seminarus, konferencijas ir pan. Kiekvienais metais organizuojama metinė rudens konferencija - Studijų ir verslo praktiką, kurioje dalijamasi savo patirtimi su studentais (<http://isma.lv/katedras-un-nodalas/karjeras-centrs/>).
- RTU Karjeros centras (Rygos Technikos Universiteto Karjeros Centras) įkurtas 2007 m., siekiant skatinti studentų, darbdavių, absolventų ir RTU bendradarbiavimą bei bendravimą

universitetuose, siekiant padėti jauniems žmonėms integruotis į darbo rinką ir siekti profesinės karjeros

(http://www.rtu.lv/component/option,com_newsbox/task,view/id,15/Itemid,863/lang,lv/).

- Jaunimo ir tėvų profesinio informavimo ir konsultavimo centras (JV-KIKC). Centre suteikiama profesionali pagalba karjeros pasirinkimui. Centre siūloma: individualios ir grupinės konsultacijos jaunimui; šeimos konsultavimas; konsultacinės išvykos į mokyklas; susitikimas su įvairių profesijų įžymybėmis; faktų ir mitų pasakojimai apie profesijas. Centras padeda: sukurti asmeninę karjerą; tobulinti karjeros įgūdžius, sprendžiant karjeros žaidimus ir psichologinius uždavinius; nustatyti galimų profesijų tinkamumą; tyrinėti ir analizuoti save (<http://www.prakse.lv/enterprise/1200>).
- BA Mokyklos Verslo Karjeros centras, jo pagrindiniai uždaviniai yra: skatinti Latvijos Respublikos mokyklų bendradarbiavimą su bankais (partnerystės ir korporacijos), taip pat verslo ir darbdavių suvienijimo organizacijomis skatinti stažuotčių galimybes, pateikti banko procesus universitete pagal rinkos reikalavimus. Planuoti, organizuoti ir kontroliuoti studijų praktikos atlikimą (http://www.ba.lv/studentiem/karjeras_centrs).
- Mokymo centras „Buts“ organizuoja suaugusiųjų profesinio mokymo, perkvalifikavimo kursus, bei padeda kelti kvalifikaciją. Mokytojai yra aukštos kvalifikacijos specialistai, turintys praktinės patirties. Mokymo centras žino rinkos tendencijas ir specialistų paklausą, nes bendradarbiauja su darbdaviais. Mokomoji ugdymo programa, teikiamos švietimo paslaugos, užimtumo galimybių kūrimas, kuris padeda visiems norintiems mokytis ir tobulėti visą gyvenimą (http://www.buts.lv/public/buts-par_mums.htm).

Latvijoje karjeros konsultavimo ir planavimo sistema (profesinio informavimo struktūra) nuo 2006 m., kai buvo patvirtinta Baltoji knyga, praktiškai nepakito. Nes už profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) sistemos plėtojimą, veiklą, koordinavimą yra atsakingos tos pačios institucijos iki 2012 m. (iki šių dienų). Profesinio orientavimo paslaugų tikslas Latvijoje yra - padėti ne tik jaunuoliams, bet ir suaugusiems žmonėms mokytis, planuoti karjerą, siekiama užtikrinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi.

2.3. Profesinio informavimo struktūrų lyginimas

Nacionalinės profesinio informavimo (ugdymo karjerai) struktūros yra pagrindas, kad profesinio orientavimo sistemos būtų kokybiškai plėtojamos. Lietuvoje ir Latvijoje profesinio orientavimo struktūras sudarančio įstaigos turi panašumų:

- Lietuvoje ir Latvijoje Švietimo ir mokslo ministerijos koordinuoja švietimo sektoriuje profesinio orientavimo paslaugų įgyvendinimą, patvirtina ugdymo karjeros planavimo gaires. Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerija koordinuoja Ugdymo karjerai skyriaus profesinio informavimo veiklą; Latvijos - Profesinio mokymo agentūra (PIAA).
- Lietuvos Ugdymo karjerai skyrius ir Latvijos Profesinio mokymo agentūra atlieka tas pačias funkcijas: rengia ir aprūpina metodine profesinio informavimo medžiaga švietimo įstaigas, organizuoja ir veda seminarus mokytojams, atlieka profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas, skatina naujų projektų veiklą, atnaujina ir plėtoja informaciją apie profesinį orientavimą internetinėse duomenų bazėse.
- Lietuvos darbo birža ir Latvijos Valstybinė karjeros plėtros agentūra suteikia profesinio orientavimo paslaugas, informuoja apie darbo rinką, paklausias profesijas; konsultuoja asmenis, kurie ieško darbo, nori pasikeisti, pasikelti ar įgyti kvalifikaciją. Institucijos bendradarbiauja su darbdaviais, palaiko ryšius su socialiniais partneriais. Valstybinė karjeros plėtros agentūra turi regioninius informacijos ir konsultavimo centrus, o Darbo birža sudaro teritorinės darbo biržos, kurios administruoja klientų aptarnavimo skyrius įsikūrusius savivaldybėse.
- Latvijos Regioninės plėtros ir savivaldybių reikalų ministerija atlieka panašias funkcijas kaip Lietuvos Regionų apskričių administracija: koordinuoja savivaldybių institucijų veiklą profesinio informavimo ir konsultavimo srityje, skatindama plėtoti profesinio orientavimo paslaugas, taip pat palaiko ryšius su socialiniais partneriais.
- Lietuvos teritorinių savivaldybių administracija ir Latvijos savivaldybių asociacija koordinuoja profesinių informavimo centrų ir švietimo įstaigų veiklą bei palaiko ryšius su socialiniais partneriais.
- Bendrojo lavinimo, profesinės ir aukštosios mokyklos tiek Lietuvoje, tiek Latvijoje atlieka tas pačias funkcijas: teikia profesinį informavimą ir konsultavimą, prižiūri ir suteikia pagalbą planuojant profesinę karjerą, ugdymą karjerai integruoja į mokymo turinį, bendradarbiauja su socialiniais partneriais profesinio informavimo ir konsultavimo srityse.
- Lietuvos ir Latvijos privačios ir valstybinės institucijos atlieka tas pačias funkcijas: teikia profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas įvairioms tikslinėms grupėms (jaunimui,

studentams, suaugusiems ir t.t.), suteikia informaciją apie įsidarbinimo galimybes, darbo rinkos poreikius, siūlo tobulinti kvalifikaciją ar įgyti kitą kvalifikaciją, teikia informaciją planuojant profesinę karjerą.

Lietuvos ir Latvijos profesinio informavimo struktūrų skirtumai:

- Latvijos profesinio informavimo struktūroje yra Socialinės integracijos centras (SIC), kuris suteikia profesinio orientavimo paslaugas asmenims turintiems negalią, centras turi parengęs metodinę bazę, atlieka profesinio tinkamumo tyrimus kiekvienam asmeniui, kad galėtų parinkti tinkamą profesiją pagal jo sveikatos būklę. Lietuvos Nacionalinio profesinio informavimo struktūroje tokia įstaiga nepriskirta.
- Latvijoje Gerovės ministerija rūpinasi darbo ieškančiais asmenimis, bedarbiais, taip pat rūpinasi mokymo ir įgūdžių tobulinimo priemonėmis. Ekonomikos ministerija teikia netiesioginę paramą dėl darbuotojų persikvalifikavimo, įgūdžių tobulinimo, nes yra sukūrusi paramos programą, pagal kurią skiriamas finansavimas.
- Lietuvoje Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kaip ir Švietimo ir mokslo ministerija koordinuoja regionų (apskričių) administracijų institucijas bei profesinio ugdymo ir informavimo metodikos centro veiklą; steigia Profesinio orientavimo centrus bei juos koordinuoja; palaiko ryšius su socialiniais partneriais.
- Lietuvoje veikia profesinio informavimo taškai, kurie informuoja visus gyventojus apie mokymosi galimybes ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Profesinio orientavimo centrai, kurie taip pat atlieka profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas, taip pat informuoja apie institucijas, kurios užsienyje teikia mokymo paslaugas. Ir vienas iš svarbiausių Švietimo informacijų technologijų centras, kurio veikla yra susijusi su informacinėmis technologijomis, jų naudojimu ir taikymu ugdymui, Latvijoje analogiško centro profesinio informavimo struktūroje nėra. Be to nuo 2012 m. Pedagoginės ir psichologinės tarnybos teikia profesinio konsultavimo paslaugas.

Tai gi, galime daryti išvada, kad Lietuvos ir Latvijos profesinio informavimo struktūras sudaro skirtingos institucijos, nors ir dauguma jų vykdomų veiklų yra analogiškos. Institucijos orientuojasi į tas pačias tikslines asmenų grupes, vykdo profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas, kvalifikacijų tobulinimo ir keitimo programas, organizuoja seminarus ir kt. Abi šalys siekia užtikrinti mokymosi visą gyvenimą galimybes ir profesinio orientavimo sistemos tobulinimą ir plėtotę.

3. LIETUVOS IR LATVIJOS PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETINĖS DUOMENŲ BAZĖS

3.1. Lietuvos Profesinio informavimo internetinės duomenų bazės

Kadangi šiuolaikinės technologijos labai sparčiai keičiasi, šiandieninė visuomenė yra neatsiejama nuo virtualioje erdvėje esamos informacijos. Profesinio informavimo paslaugos gali būti suteiktos naudojantis tam tikromis internetinėmis duomenų bazėmis. Žemiau yra pateikiama informacija apie Lietuvoje naudojamą pagrindines profesinio informavimo internetines duomenų bazes.

Profesinio informavimo internetinės duomenų bazės:

- <http://www.aikos.smm.lt> – Aikos, tai atvira profesinio informavimo, konsultavimo, orientavimo sistema, kuri teikia informavimo paslaugas apie mokymosi galimybes, persikvalifikavimo ir t.t. Lietuvoje, be to, virtualiu būdu teikia konsultavimo paslaugas.
- <http://www.lamabpo.lt> - Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos internetinis tinklapis, kuriame pateikiamos bendrojo priėmimo į aukštąsias mokyklas taisyklės.
- <http://www.studijos.lt> – šiame internetiniame tinklapyje būsiami studentai gali rasti konkursinio balo skaičiuoklę, kuria galima apskaičiuoti prognozuojamą konkursinį balą. Taip pat yra pateikta informacija mokiniams, būsimiems studentams, studentams apie mokymosi galimybes, informacija apie rengiamus seminarus ir kursus.
- <http://euroguidance.lt> - Euroguidance informacinės sistemos tinklapis yra skirtas profesijos konsultantams ir patarėjams, profesinio orientavimo institucijoms. Šiame internetiniame tinklapyje galima rasti reikiamą informaciją apie studijas užsienyje bei karjeros planavimą.
- <http://www.smpf.lt/lt/programos/europass> - internetinė svetainė, kurioje yra pateiktas vieningų visoje Europos Sąjungoje naudojamų dokumentų komplektas, padedantis standartizuotai ir išsamiai pateikti informaciją apie save, savo išsilavinimą, profesinį pasirėngimą, turimas kompetencijas ir įgūdžius.
- <http://euroguidance.lt> - Euroguidance informacinės sistemos tinklapis yra skirtas profesijos konsultantams ir patarėjams taip pat profesinio orientavimo institucijoms. Šioje informacinėje sistemoje galima rasti reikiamą informaciją apie studijas užsienyje bei karjeros planavimą.
- http://europa.eu/index_lt.htm - šiame internetiniame tinklapyje yra informacija apie mokymosi ir darbo galimybes Europoje (EURES).

- <http://www.profesijupasaulis.lt> – internetinė duomenų bazė, tai gidas į profesijų pasaulį, kuris padeda pasirinkti profesiją pagal polinkius ir gebėjimus.
- <http://www.estia.educ.goteborg.se> – internetinė duomenų bazė, kurioje pateikiamos nuorodos į nacionalinius švietimo ir darbo rinkos puslapius. Šis internetinis tinklapis yra skirtas naudotis esama informacija Europoje apie mokymą, darbą ir darbo rinką.
- <http://www.ploteus.net> - Europos Komisijos iniciatyva sukurti interneto vartai apie mokymosi galimybes (POLTEUS), čia galima rasti informacijos apie Europos šalių švietimo sistemas, nuorodas į egzistuojančius informacijos šaltinius.
- <http://www.kurstudijuoti.lt> – šiame internetiniame tinklapyje galima rasti informaciją apie aukštąsias valstybines ir nevalstybines mokyklas, studijų programas ir pan. Lietuvoje ir užsienyje.
- <http://www.mukis.lt> – mokinių ugdymo karjerai informacinė sistema, šioje sistemoje galima rasti karjeros ugdymui skirtą literatūrą, mokytojo ir mokinio karjeros vadovus (knygas), informaciją apie profesijas ir t.t.

Galima teigti, kad profesinio informavimo duomenų bazės Lietuvoje yra išsamios, visi norintys gali lengvai rasti informaciją apie mokymosi, studijų galimybes Lietuvoje ir užsienyje. Taip pat suteikiama informacija apie kvalifikacijos kėlimo kursus, seminarus, profesijų pasirinkimą bei darbo galimybes. Internetinėse duomenų bazėse yra galimybė atlikti įvairius testus, kurie padeda pasirinkti tinkamą profesiją ir pan.

3.2. Latvijos Profesinio informavimo internetinės duomenų bazės

Profesinio informavimo internetinės duomenų bazės yra labai svarbios ir naudingos. Kadangi kiekvienas asmuo turi įvertinti savo galimybes, darbo rinkos kaitą, pasirinkti sau tinkamą profesiją, informacijos apie studijų, darbo galimybes Latvijoje ir užsienyje, gali rasti virtualioje erdvėje – profesinio informavimo internetinėse duomenų bazėse. Profesinis informavimas yra viena iš sudedamųjų profesinio orientavimo dalių.

Profesinio informavimo internetinės duomenų bazės:

- www.niid.lv - puslapyje pateikiama informacija apie Latvijos švietimo įstaigų nacionalinius bandymus ir ekspertizes. Pateikiama informacija apie vidurinio profesinio mokymo, aukštojo mokslo programas ir universitetų, kolegijų švietimo pasiūlymai.

- www.prakse.lv - puslapyje pateikiama informacija apie įvairias studijų programas, kurios yra išdėstytos abecėlės tvarka, nurodytos studijų programos, studijų trukmė ir įgyjamas laipsnis, taip pat nurodyti švietimo įstaigų kontaktai.
- www.karjerascentrs.lv – šioje internetinėje bazėje pateikta informacija apie profesijas, studijų galimybes, švietimo įstaigas, suteikiama galimybė atlikti testus, kurie padeda pasirinkti karjerą.
- www.izaugsme.lv – internetiniame puslapyje pateikti profesijų pareigybių aprašymai, profesinio orientavimo testai ir nuorodos į puslapius, kuriuos galima rasti informaciją apie naujausius pokyčius darbo rinkoje. Be to, pateikta informacija apie švietimo sistemas Latvijoje ir užsienyje.
- www.piaa.gov.lv/Euroguidance - informacija apie švietimo galimybes (ką ir kur studijuoti). Nurodyti leidiniai, metodinė ir informacinė medžiaga. Europos Sąjungos teisiniai dokumentai dėl karjeros pasirinkimo ir konsultavimo. Nuorodos į portalus PLOTEUS, EURES, EURYDICE ir t.t.
- www.izmpic.gov.lv – pateikiama informacija apie profesinį mokymą ir profesijų standartus.
- <http://www.jobnetwork.lv> - JobNetwork yra viena didžiausių ieškantiems darbo internete darbo duomenų bazė Latvijoje.
- <http://www.europass.lv> - tai vieningų visoje Europos Sąjungoje naudojamų dokumentų komplektas, padedantis standartizuotai ir išsamiai pateikti informaciją apie save, savo išsilavinimą, profesinį pasirengimą, turimas kompetencijas ir įgūdžius.
- <http://www.euroguidance.net> - Euroguidance informacinės sistemos tinklapis skirtas profesijos konsultantams ir patarėjams, profesinio orientavimo institucijoms. Šioje internetinėje duomenų bazėje galima rasti reikiamą informaciją apie studijas užsienyje bei karjeros planavimą.
- http://europa.eu/documentation/order-publications/databases-subject/index_lv.htm - pateikta informacija apie mokymosi ir darbo galimybes Europoje.
- <http://www.careercenteronline.org> – tai virtualus karjeros centras. Svetainėje pateikiama informacija apie naudingą karjeros plėtrą pasitelkiant naujas informacines technologijas. Jis skirtas jauniems žmonėms, kurie pradeda karjerą. Taip pat gali būti naudingas konsultantams ir mokytojams, dirbantiems karjeros centruose.
- <http://www.estia.educ.goteborg.se> – šis internetinis puslapis skirtas naudotis esama informacija Europoje apie darbą, darbo rinką bei mokymą.

- <http://www.ploteus.net> - POLETUS internetinė duomenų bazė apie mokymosi galimybes Europoje.
- <http://www.meridian.lv>; <http://www.izglitiba-arzemes.lv/>; <http://www.study.lv/programmas/>; http://www.izglitiba.info/katalogs/izglitiba_arzemes; http://www.linkturs.lv/public/lv/home/augstaka_izglitiba.html; http://www.piaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/studiju_celvedis/studijas_arvals - šiuose internetiniuose puslapiuose pateikta informacija apie išsilavinimo galimybes užsienyje.

(<http://vvg.edu.lv/index.php/metodiskais-darbs/karjeras-izglitiba/89-karjeras-izglitiba>).

Latvijoje profesinio informavimo internetinės duomenų bazės teikia informaciją apie: mokymosi, studijų galimybes Latvijoje ir užsienyje, apie darbo galimybes, darbo rinkos kaitą ir poreikius, apie profesijas ir t.t. Informacija yra visiems asmenims lengvai prieinama, taip pat visi norintys gali atlikti testus, kurie nurodo tinkamas profesijas pagal sugebėjimus, išsilavinimo lygį ir pan.

3.3. Lietuvos ir Latvijos profesinio informavimo internetinių duomenų bazių lyginimas

Lietuvoje ir Latvijoje yra naudojamos tomis pačiomis internetinėmis bazėmis: POLTEUS, EURES, Europass, Euroguidance ir kt. Šiose ir valstybinėse internetinėse profesinio informavimo duomenų bazėse yra suteikiama informacija apie: studijas savo šalyje ir užsienyje; darbą ir darbo rinką; profesijas, kad atitiktų polinkius ir gebėjimus ir t.t. Galima teigti, kad Lietuvoje ir Latvijoje profesinio informavimo internetinės duomenų bazės yra analogiškos, nes suteikia tokią pat informaciją tiek vienoje, tiek kitoje šalyje, yra orientuojamos į skirtingo amžiaus tikslines grupes (nuo jaunimo iki suaugusiųjų). Todėl lyginant profesinio informavimo internetines duomenų bazes randami tik panašumai.

4. LIETUVOS IR LATVIJOS PROFESINIŲ ORIENTAVIMĄ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISINIŲ DOKUMENTŲ LYGINIMAS

Lietuvos (*žr. 4 priedą*) ir Latvijos (*žr. 5 priedą*) profesinį orientavimą reglamentuojantys teisiniai dokumentai formuoja profesinio orientavimo sistemos veiksmingumą ir plėtojimą. Nuo teisinės bazės priklauso profesinio švietimo, informavimo, konsultavimo įgyvendinimas, kokybė ir prieinamumas.

Iki 2000 m. Lietuvoje priimti teisiniai dokumentai, kurie reglamentuoja profesinį orientavimą, integruojasi į darbo rinką. Tuo metu Latvijoje dėmesys skiriamas aukštojo mokslo reformoms, sudaromi profesinio rengimo standartai, profesinės kvalifikacijos egzaminai. Šalys plėtoja skirtingas profesinio švietimo sritis. Latvijoje per šį laikotarpį patvirtinama daugiau teisinių dokumentų. Panašumas tarp Lietuvos ir Latvijos, kad abi šalys siekia užtikrinti kokybišką profesinį rengimą, kas asmenys galėtų lengvai prisitaikyti prie kintančios darbo rinkos.

Lietuvoje iki 2005 m. numatomos valstybės ilgalaikės raidos strategijos ir valstybinės švietimo strategijos programos patvirtinimai. Valstybinės švietimo strategijos programos tikslas yra – suteikti profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas kiekvienam norinčiam asmeniui (mokiniam, suaugusiam). Latvijoje šiuo metu nustatomos aukštojo profesinio mokymo taisyklės, profesinio orientavimo nevyriausybių organizacijų administravimo tvarka, akredituojamos profesinės kvalifikacijos, suteikiamos galimybės specialiuoju poreikiu asmenims įgyti profesinę kvalifikaciją, sudaromi profesijų standartai. Tai gi, galima teigti, kad Latvijoje vykdoma profesinio orientavimo srityje aktyvi profesinio mokymo programų akreditacija, ko nepastebėta Lietuvoje. Latvija šiuo laikotarpiu priima daugiau teisinių dokumentų, kurių pobūdis yra profesinės kvalifikacijos įgyjimas.

Lietuvoje iki 2007 m. tvirtinami vidurinio ugdymo aprašai, patvirtinti internetinės konsultavimo ir orientavimo svetainės AIKOS standartai taip pat Lietuvos Darbo biržos nuostatai, Lietuvos profesinio orientavimo tarybos sudėtis ir nuostatai, profesinio informavimo standartai, profesinio mokymo įstatymų pakeitimai, orientuojamasi į specialiuoju poreikiu jaunimo profesinį ugdymą. Akredituojamos teritorinės darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybų veiklos, priimamas įstatymas dėl Europass pažymėjimo priedelio aprašo patvirtinimo ir priimtas įstatymas dėl integruoto technologijų kurso bendrosios programos mokiniams patvirtinimo. Latvijoje tvirtinami įvairių kvalifikacijų profesiniai standartai, priimti profesinio švietimo įstatymo pakeitimai, didelis dėmesys skiriamas profesinės kvalifikacijos įgyjimo egzaminams. Šiame laikotarpyje Lietuvoje tobulinama profesinio informavimo, konsultavimo sklaida, o Latvijoje

gerinama profesinių kvalifikacijų įgyjimo tvarka. Abi šalys patvirtina Nacionalinę profesinio orientavimo švietimo sistemoje programą, kuria skatinama profesinio mokymo sistemos plėtra. Profesinį orientavimą (ugdymą karjerai) siekiama įtraukti į bendrojo ugdymo programas. Per 2007 m. abiejose šalyse priimama daug teisinių dokumentų reglamentuojančių profesinį orientavimą.

Nuo 2008 iki 2010 m. Lietuvoje priimta daug profesinio orientavimo teisės aktų: nacionalinės profesinio orientavimo švietimo sistemoje programos, profesinio informavimo A ir B metodikos patvirtinimas bei profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika. Patvirtinta profesinio informavimo taškų akreditavimo sistema, profesijos konsultantų kvalifikacijos tobulinimo programa. Be to buvo patvirtinta mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos įgyvendinimo veiksmų planas ir kt.. Tuo metu Latvijoje priimti profesinio įstatymo pakeitimai, švietimo įstaigų akreditavimo tvarka, profesinio švietimo kokybės užtikrinimo koncepcija ir kt.. Pagal reglamentuojamus dokumentus, galime susidaryti nuomonę, kad Lietuvoje priimta daug teisės aktų, kurie yra svarbūs profesinio orientavimo sistemos įgyvendinimui, tačiau abi šalys orientuojasi į profesinį ugdymą, profesinio informavimo ir konsultavimo kokybės gerinimą. Kuris yra svarbus, norint sudaryti sąlygas, visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi, kad visi asmenys galėtų prisitaikyti prie kintančių darbo rinkos reikalavimų. Priimami tokio pat pobūdžio teisiniai dokumentai.

Lietuvoje iki 2012 m. priimti švietimo įstatymo pakeitimai, priimtas savanoriškos veiklos įstatymas, vidurinio ugdomų programų aprašo pakeitimai bei profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimas. Tuo tarpu Latvijoje taip pat priimti profesinio įstatymo pakeitimai, neformaliajame švietime įgyjamų profesinių kompetencijų vertinimo tvarka, be to valstybės biudžetas skiria lėšas mokytojų rengimo institucijoms, kurios įgyvendina profesinio mokymo programas. Priimti nutarimai dėl profesinio rengimo institucijų įkūrimo bei aptarnavimo mokesčių ir studentų organizacijų tvarkos. Pastebimi panašumai, nes abi šalys priima teisinius dokumentus, kuriais siekiama sumažinti bedarbių lygį, asmenims sudaromos galimybės įgyti arba pakelti kvalifikaciją.

Apžvelgiant patvirtintus teisinius dokumentus galime daryti išvadą, kad abi šalys pagal savo galimybes tobulina profesinio orientavimo sistemas. Tačiau tai daro priimdamos skirtingus įstatymus, nutarimus, kurie yra skirti konkrečiai profesinio orientavimo sričiai, tačiau pastebima ir labai daug panašumų, kurie buvo paminėti. Numanoma, kad pasitelkus vien profesinio orientavimo sistemą reglamentuojančius teisinius dokumentus neįmanoma susidaryti tikslaus profesinio orientavimo sistemos vyksmo Lietuvos ir Latvijos šalyse. Nebent, jei būtų atliekama išsami kiekvieno teisinio dokumento analizė.

IŠVADOS

- Hipotezė: tikėtina, kad Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemos plėtojamos skirtingai, nepaisant to, kad yra kaimyninės šalys ir jas sieja bendra istorinė bei politinė patirtis pasitvirtino, nes po nepriklausomybės atkūrimo, kiekviena šalis savitai plėtojo profesinio orientavimo sistemas, orientuodamosios į skirtingas profesinio orientavimo sistemos dalis. Tačiau abiejų šalių profesinio orientavimo sistemose yra daugiau panašumų negu skirtumų.
- Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemose vykdoma veikla, kuri abiejose šalyse yra panaši: 1) Lietuvoje ir Latvijoje vykdomi PHARE programos projektai; 2) abi šalys bendradarbiavo su Europos mokymo fondu, Leonardo da Vinči programos koordinavimo paramos fondu, kurio pagrindu vyko profesinio švietimo plėtra; 3) priimti švietimo įstatymai, kad mokiniai galėtų keisti pasirinktus mokymo profilius; 4) patvirtinta Lietuvoje ir Latvijoje Lisabonos strategijos programa; 5) Lietuvoje patvirtintas Lietuvos Respublikos profesinio orientavimo strategijos planas „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“, Latvijoje patvirtinta „Ugdymo karjerai programa švietimo sistemoje“ (KIPNIS). Projektų metu įvykdytos veiklos: sukurtos ir pradėtos naudoti profesiniam orientavimui skirtos metodinės priemonės, sukurtos informacinės internetinės sistemos, licenzijuota karjeros konsultanto specialybės ir akredituotos ugdymo karjerai magistro studijų programos, parengti profesinio orientavimo paslaugų standartai, patvirtintos profesinio mokymo teikėjo akreditacijos; 6) priimtos Nacionalinės profesinio orientavimo švietimo sistemos programos 2007 -2013 m. Lietuvoje ir Latvijoje, skirtos pagal Europos Sąjungos struktūrinius fondus ir bendrojo finansavimo lėšas; Lietuva ir Latvija sulieja savo profesinių kvalifikacijų sandaras su Europos aukštojo mokslo kvalifikacijų sandara; 8) Lietuva ir Latvija prisijungė prie bendros Europos informacinės sistemos (EURES ir PLOTEUS); 9) abi šalys profesinį orientavimą (ugdymą karjerai) siekia įtraukti į bendras ugdymo programas mokyklose, jose dirba karjeros konsultantai, karjeros koordinatoriai, ugdymas karjerai integruojamas į kitus mokymosi dalykus bendrojo lavinimo, profesinėse mokyklose.
- Lietuvos ir Latvijos profesinio orientavimo sistemų skirtumai: abi šalys skirtingai plėtoja profesinį orientavimą, pvz: 2000 m. Lietuvoje priimtas aukštojo mokslo įstatymas, o Latvijoje Valstybinė švietimo plėtros agentūra įsteigia Nacionalinį profesinio orientavimo centrą, matome, kad profesinio orientavimo sistemų plėtojimas skiriasi. Galima teigti, kad sutampa Europos Sąjungos finansuojamų projektų veiklų įgyvendinimas, o kiti teisės aktai,

įstatymai skiriasi savo pobūdžiu ir tiksline grupe. Lietuvoje anksčiau pradėti ruošti karjeros konsultantai (magistro studijų programa) aukštosiose mokyklose, bet Latvijoje nuo 2006 m. išleistos ugdymo karjerai metodinės knygos mokytojams ir mokiniams (7-12 kl.), tuo tarpu Lietuvoje tik 2012 m. parengtos ugdymo karjerai metodinės knygos mokytojams ir mokiniams.

- Lietuvoje ir Latvijoje profesinio informavimo struktūras sudarančios panašios įstaigos: 1) Švietimo ir mokslo ministerijos koordinuoja švietimo sektoriuje profesinio orientavimo paslaugų įgyvendinimą, patvirtina ugdymo karjeros planavimo gaires; 2) Lietuvos Ugdymo karjerai skyrius ir Latvijos Profesinio mokymo agentūra atlieka tas pačias funkcijas; 3) Lietuvos darbo birža ir Latvijos Valstybinė karjeros plėtros agentūra yra analogiškos institucijos; 4) Latvijos Regioninės plėtros ir savivaldybių reikalų ministerija atlieka panašias funkcijas kaip Lietuvos Regionų apskričių administracija; 5) Lietuvos teritorinių savivaldybių administracija ir Latvijos savivaldybių asocijacija; 6) Bendrojo lavinimo, profesinės ir aukštosios mokyklos; 7) Lietuvos ir Latvijos privačios ir valstybinės institucijos.
- Lietuvos ir Latvijos profesinio informavimo struktūras sudarančios skirtingos institucijos: 1) Latvijos: Socialinės integracijos centras (SIC); Gerovės ministerija. 2) Lietuvos: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija; Profesinio informavimo taškai; Profesinio orientavimo centrai; Švietimo informacijų technologijų centras ir kt..
- Lietuvoje ir Latvijoje profesinio informavimo internetinės duomenų bazės yra analogiškos, nes jose pateikiama informacija yra tokio pat pobūdžio: mokymosi ir studijų galimybės, darbo galimybės savose šalyse ir užsienyje ir pan. Taip pat yra bendros Europos Sąjungos informacinės duomenų bazės: POLTEUS, EURES, Europass, Euroguidance ir kt.
- Atlikus profesinį orientavimą reglamentuojančių teisinių dokumentų lyginimą galima teigti, kad priimti įstatymai maždaug iki 2007 m. buvo skirtingo pobūdžio, pvz.: Lietuvoje iki 2000 m. daugiau orientuotasi į profesinio orientavimo paslaugas (profesinį informavimą, konsultavimą), o Latvijoje į profesinių kvalifikacijų kokybės gerinimą ir pan. Tačiau vėliau pastebima, kad šalys priima panašaus pobūdžio įstatymus, galima numatyti, kad tam įtaką turėjo Europos Sąjungos vykdomi projektai, nes jais siekiama sustiprinti ir suvienodinti visų Europos Sąjungos narių profesinio orientavimo sistemas.

PASIŪLYMAI

1. Lietuvai ir Latvijai daugiau bendradarbiauti, nes šalys galėtų pasidalinti gerąja patirtimi ir taip tobulinti savo šalyje esamą profesinio orientavimo sistemą.
2. Lietuva ir Latvija galėtų sukurti internetines duomenų bazines, kuriose būtų pateikta informacija apie šalies profesinio orientavimo raidą, įgyvendinimą, profesinio orientavimo paslaugų teikėjus ir pan., nes šiuo metu visa informacija apie profesinio orientavimo sistemas abiejose šalyse yra nesusisteminta.

LITERATŪRA

1. Dėl profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo. Valstybės žinios. 2012, Nr. 82-4284.
2. Albrechtas J. Asmenybė ir karjera. Vilnius, 2005.
3. Bendrasis švietimo ir mokslo ministerijos įsteigtų profesinių mokyklų tinklo pertvarkos 2005 – 2012 m. planas, Nr. ISAK-1096. [Žiūrėta 2012-10-12]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/05-06-14-ISAK-1096.htm>.
4. Beresnevičienė D. Lietuvos profesinio orientavimo edukologiniai ir psichologiniai pagrindai. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. 2003, Nr. 7., p. 10-23.
5. Bitinas B. Edukologijos terminija: kokybė ir problemos. Klaipėda, 2011.
6. Dėl Profesinio standarto struktūros, jo rengimo, keitimo ir papildymo tvarkos aprašo patvirtinimas. Valstybės žinios. 2010, Nr. 121 -6191.
7. Dėl tarptautinės darbo organizacijos konvencijų ratifikavimo. Valstybės žinios. 1994, Nr. 49 -913.
8. Formaliojo profesinio mokymo programų rengimo ir įteisinimo tvarkos aprašas. Valstybės žinios. 2010, Nr. V-1435.
9. Informacija apie aukštąsias valstybines ir nevalstybines mokyklas. [Žiūrėta 2012-10-19]. Prieiga per internetą: <<http://www.kurstudijuoti.lt>>.
10. Jaunimo ir tėvų profesinio informavimo ir konsultavimo centras JV-KIKC. [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą: <<http://www.prakse.lv/enterprise/1200>>.
11. Jovaiša L. Profesinio orientavimo ir konsultavimo psichologija. Vilnius, 2009.
12. Korsakienė R., Lobanova L., Stankevičienė A. Žmogiškųjų išteklių valdymo strategijos ir procedūros. Vilnius, 2011.
13. Latvijos kompanija, siūlanti kokybiškas įdarbinimo paslaugas. [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą: <<http://www.labsdarbs.eu/lat/>>.
14. Laužackas R. Profesinio rengimo terminų aiškinamasis žodynas. Kaunas, 2005.
15. Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti. [Žiūrėta 2012-10-12]. Prieiga per internetą: <http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/BJRS_failai/Strategija_2007-03-30.pdf>.
16. Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir europos kvalifikacijų sandaros susiejimas, 2011. [Žiūrėta 2012-10-19]. Prieiga per internetą: <http://www.kpmc.lt/LTKS_EKS/Atmintine_LTKS_EKS.pdf>.

17. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. 768. Dėl profilinio mokymo modelio ir profilinio mokymo planų. Valstybės žinios. 1998, Nr. 58-1633.
18. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Valstybės žinios. 1991, Nr. I-1489.
19. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Valstybės žinios. 2010, Nr. 15-701.
20. Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo pakeitimo įstatymas, 2011. [Žiūrėta 2012-10-12]. Prieiga per internetą:
<<http://www.ldb.lt/Informacija/Apie/Naujienos/UserDisplayForm.aspx?ID=6407>>.
21. LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. 768. Dėl profilinio mokymo modelio ir profilinio mokymo planų. Valstybės žinios. 1998, Nr. 58-1633.
22. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija ir jos įgyvendinimo veiksmų planas. Nr. ISAK-2795/A1347, 2008. [Žiūrėta 2012-10-16]. Prieiga per internetą:
<http://unesco.lt/uploads/file/failai_VEIKLA/svietimas/isakymas_valstybes_zinioms.pdf>.
23. Monkevičius A. Profesinio rengimo Lietuvoje strategijos ir politikos kaitos bruožai bei tendencijos. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. 2002, Nr. 5., p. 10-19.
24. Murinienė J. Ugdymo karjerai strateginių orientyrų integracija į mokyklos strateginį planą. Vadybinių, profesinių ir socialinių kompetencijų plėtra. Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programų mokomoji medžiaga. Projektas – Kurkime ateitį drauge. Pedagogų profesinės raidos centras. 2008.
25. Nacionalinė profesinio orientavimo švietimo sistemos programa. Valstybės žinios. - 2007, Nr. 114-4637.
26. Okunevičiūtė Neverauskienė L., Moskvina J. Darbo rinkos profesinio mokymo socialinė nauda. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. 2010, Nr.19., p.158-167.
27. Plėtros profesinio mokymo programos agentūra (PIAPA). [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą: <<http://www.viaa.gov.lv/lat/>>.
28. Profesijos vadovas. ES Leonardo da Vinčio programos koordinavimo paramos fondas (EuroguidanceLietuva), 2010.
29. Profesinio informavimo metodika mokytojams. Projektas “Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas” (NR. ESF-2.4.-065). Profesinio informavimo A metodika, 2008 – [Žiūrėta 2012-09-18]. Prieiga per internetą: <http://kps.lmitkc.lt/images/Dokumentai/6_Profesinio_informavimo_A_metodika.pdf>.
30. Profesinio mokymo programos modulio įtraukimo į vidurinio ugdymo programą ir įskaitymo tęsiant mokymąsi pagal profesinio mokymo programą tvarkos aprašas. [Žiūrėta 2012-10-05]. Prieiga per internetą: <[www.smm.lt/teisine_baze/docs/.../2006-12-29-ISAK-2474\(2\).doc](http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/.../2006-12-29-ISAK-2474(2).doc)>.

31. Profesinio mokymo regionuose infrastruktūros suaugusiems asmenims ir jaunimui plėtojimo koncepcija. Nr. A1-167/ISAK-1447 (Žin., 2008, Nr. 60-2277). [Žiūrėta 2012-09-20].
Prieiga per internetą: <www.suaugusiujuvietimas.lt/?id=14&did=28>.
32. Profesinio orientavimo strategijos ir jos įgyvendinimo veiksmų plano tvirtinimas Nr. ISAK-1635/A1-180. [Žiūrėta 2012-09-18]. Prieiga per internetą:
<http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/03-11-19-ISAK-1635-A1-180.htm>.
33. Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašas. Valstybės žinios. 2012, Nr. 82-4284.
34. RTU Karjeros centras (Rygos Technikos Universiteto Karjeros Centras). [Žiūrėta 2012-10-16]. Prieiga per internetą:
<http://www.rtu.lv/component/option,com_newsbox/task,view/id,15/Itemid,863/lang,lv/>.
35. Sektoriaus kvalifikacijų sistema, profesinio švietimo, efektyvumo ir kokybės gerinimas. Europos socialinio fondo projektas Latvijoje. [Žiūrėta 2012-10-20]. Prieiga per internetą:
<http://www.lca.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=80&Itemid=76&lang=lv>.
36. Sokolova A., Stanišauskienė V. Profesinio orientavimo sistemos Lietuvoje teorinės ir politinės prielaidos. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. 2007, Nr. 13., p. 226-241.
37. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras (SPPC). [Žiūrėta 2012-10-15]. Prieiga per internetą: <<http://www.sppc.lt/index.php?-1485151984>>.
38. Švietimas ir profesinis orientavimas Lietuvoje 2005 m. ES Leonardo da Vinčio programos koordinavimo paramos fontas, 2005.
39. Teisės aktas. Dėl profesinio orientavimo ir profesinio rengimo ugdant žmogaus išgales. Valstybės žinios. 1996, Nr.: 30 -738.
40. Teisės aktas. Dėl profesinio orientavimo tvarkos. Valstybės žinios. 1998, Nr. 39-1046.
41. Vyriausybės nutarimas „Dėl jaunimo profesinio orientavimo ir integravimo į darbo rinką priemonių“. [Žiūrėta 2012-10-03]. Prieiga per internetą:
<http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/prof_inf_paskut_paskutiniausias.pdf>.
42. Socialinės globos įstaigų administravimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. [Žiūrėta 2012-11-15]. Prieiga per internetą: <<http://www.sgiat.lt/apie-sgiat/>>.
43. Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme. [Žiūrėta 2012-12-08]. Prieiga per internetą:
<<http://www.mukis.lt/lt/apie-projekta.html>>.
44. Karjeros konsultavimo ir planavimo sistema Latvijoje. [Žiūrėta 2012-12-20]. Prieiga per internetą: <http://www.viaa.gov.lv/files/news/1808/guidance_system_en.pdf>.

45. Pukelis. K. Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika. 2003. [Žiūrėta 2012-11-16].
Prieiga per internetą:
<<http://kps.lmitkc.lt/images/Dokumentai/9%20Karjeros%20planavimo%20gebejimu%20ugdymo%20C%20metodika.pdf>>.
46. Latvijos profesinio orientavimo metodinė medžiaga skirta klasių mokytojams. [Žiūrėta 2012-12-20]. Prieiga per internetą:
<http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/klasu_audzinatajiem/>.
47. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodika. Projektas „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“. [Žiūrėta 2012-11-15]. Prieiga per Internetą:
<http://skc.vdu.lt/downloads/prof_orient/profesines_karjeros_planavimo_gebejimu_ugdymo_d_metodika.pdf>.
48. Laužackas R. Profesinio rengimo metodologija. Kaunas. 2005.
49. Stanišauskienė V. Rengimosi karjerai proceso socioedukaciniai pagrindai ir jo prielaidos Lietuvos bendrojo lavinimo mokykloje. Daktaro disertacija. Kaunas: Technologija. 2000.
50. Šernas V. Profesinė pedagogika. Vilnius , Baltic ECO. 1995.
51. Kučinskienė R. Ugdymas karjerai – švietimo aktualija pasaulyje ir Lietuvoje. Pedagogika. 2000.
52. Profesinis švietimas Latvijoje, 1994-1997. [Žiūrėta 2010-10-03]. Prieiga per internetą:
<<http://www.education.lv/5.htm>>.
53. Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos tinklapis. [Žiūrėta 2012-10-11]. Prieiga per internetą: <<http://www.lamabpo.lt>>.
54. Nacionaliniai švietimo ir darbo rinkos puslapiai. [Žiūrėta 2012-10-19]. Prieiga per internetą:
<<http://www.estia.educ.goteborg.se>>.
55. Švietimo informacinių technologijų centras (ITC). [Žiūrėta 2012-11-10]. Prieiga per internetą: <http://www.itc.smm.lt/?page_id=2>.
56. Centrinis profesinis komitetas (CPK). [Žiūrėta 2012-09-20]. Prieiga per internetą:
<[http://www.svietimoprofsajunga.lt/naujienos/?npg.26;nid.1823;/](http://www.svietimoprofsajunga.lt/naujienos/?npg.26;nid.1823;/>)>.
57. Pedagogų rengimo koncepcija. Nr. ISAK-1441. [Žiūrėta 2012-09-20]. Prieiga per internetą:
<[www.smm.lt/teisine_baze/docs/.../2004-09-16-ISAK-1441\(2\).doc](http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/.../2004-09-16-ISAK-1441(2).doc)>.
58. AIKOS sistema. [Žiūrėta 2012-09-28]. Prieiga per internetą: <<http://www.aikos.smm.lt>>.
59. Latvijos švietimo raida. [Žiūrėta 2012-09-28]. Prieiga per internetą:
<www.aic.lv/refernet/.../Theme_4-atsk_par05latv.doc>.
60. Latvijos teisės aktai švietimo srityje. [Žiūrėta 2012-09-28]. Prieiga per internetą:
<http://www.aic.lv/ENIC/en/enic/ed_in_Latv.htm>.

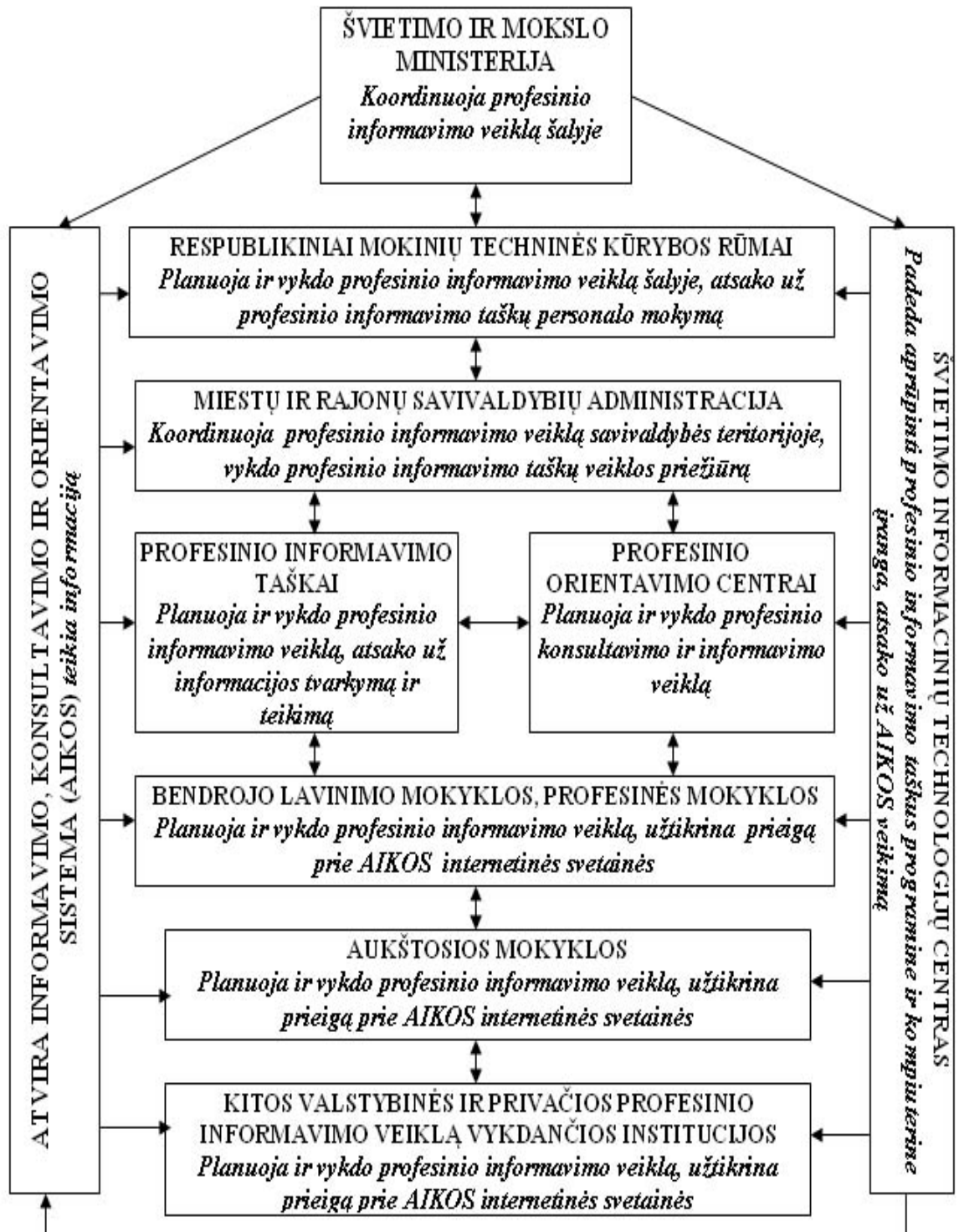
61. PHARE internetinė sistema. [Žiūrėta 2012-09-28]. Prieiga per internetą:
<<http://lt.wikipedia.org/wiki/PHARE>>.
62. Latvijoje socialinio dialogo plėtra. [Žiūrėta 2012-09-30]. Prieiga per internetą:
<<http://www.aic.lv/ENIC/lat/lno/socpart.html>>.
63. Profesinio švietimo įstatymas, 1999, Latvija. [Žiūrėta 2012-09-30]. Prieiga per internetą:
<<http://www.likumi.lv/doc.php?id=20244>>.
64. Švietimo įstatymas, 1998, Latvija. [Žiūrėta 2012-09-30]. Prieiga per internetą:
<<http://www.lu.lv/par/dokumenti/satversme/lu-satversme/>>.
65. Dobeļe jaunimo iniciatyvos ir sveikatos centras. [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą:
<<http://www.dobeļe.lv/page/298>>.
66. Lietuvos Respublikos Aukštojo mokslo įstatymas. [Žiūrėta 2012-10-01]. Prieiga per internetą:
<http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/istatymai/VIII-1586-2.htm>.
67. Jaunimo reikalų departamentas. [Žiūrėta 2012-10-02]. Prieiga per internetą:
<<http://www.jrd.lt/>>.
68. Jaunimo karjeros centras. [Žiūrėta 2012-10-04]. Prieiga per internetą:
<<http://www.jkc.isprendimai.lt/lt/veiklos-kryptys/veiklos-kryptys/>>.
69. Profesinio mokymo sistema Latvijoje. [Žiūrėta 2012-10-04]. Prieiga per internetą:
<<http://www.eqavet.eu/gns/what-we-do/implementing-the-framework/latvia.aspx>>.
70. Euroguidance informacinė sistema. [Žiūrėta 2012-10-06]. Prieiga per internetą:
<<http://euroguidance.lt/>>; <<http://www.euroguidance.net/>>.
71. Virtualus Latvijos karjeros centras. [Žiūrėta 2012-10-06]. Prieiga per internetą:
<<http://www.careercenteronline.org/>>.
72. Profesinis mokymas Lietuvoje 2010. [Žiūrėta 2012-10-08]. Prieiga per internetą:
<http://www.kpmc.lt/Skelbimai/VET_pranesimas_2010_LT.pdf>.
73. Profesinio orientavimo švietimas. [Žiūrėta 2012-10-11]. Prieiga per internetą:
<http://www.iolavoroliguria.it/IoLavoro/Docs/focus/_allegati/europa/temi/orientamento/documenti/documenti/096_LV_EN.pdf>.
74. Europass dokumentai. [Žiūrėta 2012-10-15]. Prieiga per internetą:
<<http://www.smpf.lt/lt/programos/europass>>; <<http://www.europass.lv/>>.
75. Profesinio mokymo sistemos plėtotė. [Žiūrėta 2012-10-15]. Prieiga per internetą:
<http://www.smm.lt/prtm/p_reng/docs/Profesinio%20mokymo%20sistemos%20pletote%202000-2011.pdf>.
76. Ugdymo karjerai skyrius. [Žiūrėta 2012-10-15]. Prieiga per internetą:
<<http://kps.lmitkc.lt/lt/apie-mus/istorija/>>.

77. Daugpilio Miesto Taryba. [Žiūrėta 2012-10-16]. Prieiga per internetą:
<[https://www.latvija.lv/LV/PublicServices/Service.aspx?pubcatid=43MUUZH_IZGL&pubs
rvid=URN:IVIS:100001:PP-PAP.Daugavpils.DPIP-001](https://www.latvija.lv/LV/PublicServices/Service.aspx?pubcatid=43MUUZH_IZGL&pubs
rvid=URN:IVIS:100001:PP-PAP.Daugavpils.DPIP-001)>.
78. Gidas į profesijų pasaulį. [Žiūrėta 2012-10-16]. Prieiga per internetą:
<<http://www.profesijupasaulis.lt>>.
79. ISMA Karjeros centras. [Žiūrėta 2012-10-16]. Prieiga per internetą:
<<http://isma.lv/katedras-un-nodalas/karjeras-centrs/>>.
80. Jaunimo karjeros centrai. [Žiūrėta 2012-10-16]. Prieiga per internetą:
<http://www.mokslas.lt/lt/studentams/studijos_ir_darbas/jaunimo_karjeros_centrai/>.
81. Karjeros Taryba. [Žiūrėta 2012-10-16]. Prieiga per internetą:
<http://www.turiba.lv/lat/dzive_turiba/karjeras_centrs/par_karjeras_centru>.
82. Profesinės karjeros Valstybinė agentūra. [Žiūrėta 2012-10-16]. Prieiga per internetą :
<www.karjerascentrs.lv>.
83. Profesinio informavimo taškai (PIT). [Žiūrėta 2012-10-16]. Prieiga per internetą:
<<http://kps.lmitkc.lt/lt/pit-profesinio-informavimo-taskai/kas-yra-pit/>>.
84. Bendri duomenys apie Latvijos švietimą. [Žiūrėta 2012-10-17]. Prieiga per internetą:
<<http://www.ibe.unesco.org/>>.
85. Konkursinio balo skaičiuoklė. [Žiūrėta 2012-10-17]. Prieiga per internetą:
<<http://www.studijos.lt>>.
86. Lietuvos darbo birža. [Žiūrėta 2012-10-17]. Prieiga per internetą:
<<http://www.ldb.lt/INFORMACIJA/VEIKLA/Puslapiai/default.aspx>>.
87. BA Mokykla Verslo Karjeros centras. [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą:
<http://www.ba.lv/studentiem/karjeras_centrs>.
88. Informacinė EURES sistema. [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą:
<http://europa.eu/index_lt.htm>; <[http://europa.eu/documentation/order-
publications/databases-subject/index_lv.htm](http://europa.eu/documentation/order-
publications/databases-subject/index_lv.htm)>.
89. Jaunimo ar studentų karjeros centrai. [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą:
<http://www.mokslas.lt/lt/studentams/studijos_ir_darbas/jaunimo_karjeros_centrai/>.
90. JobNetwork darbo duomenų bazė Latvijoje. [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą:
<<http://www.jobnetwork.lv/darba-devejiem/pakalpojumi-darba-devejiem/>>.
91. Latvijos profesinis orientavimas. [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą:
<www.siva.gov.lv>.
92. Mokymo centras "Buts". [Žiūrėta 2012-10-18]. Prieiga per internetą:
<http://www.buts.lv/public/buts-par_mums.htm>.

93. Latvijos profesinio mokymo įstatymai. [Žiūrėta 2012-10-19]. Prieiga per internetą:
<www.vvc.gov.lv>.
94. Karjeros konsultantu profesinis standartas. [Žiūrėta 2012-10-20]. Prieiga per internetą:
<http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Izglitiba/Augstaka_izglitiba/13022012/Karjeras_konsult_211211_PINTSA.doc>.
95. Profesinis orientavimas. [Žiūrėta 2012-10-21]. Prieiga per internetą:
<http://www.euroguidance.lt/uploads/files/mokiniu_prof_inf_kons_mokyklose_2006.pdf>.
96. POLTEUS sistema. [Žiūrėta 2012-10-29]. Prieiga per internetą: <<http://www.ploteus.net>>.
97. Brīvprātīgais darbs (Savanoriška veikla). [Žiūrėta 2012-11-02]. Prieiga per internetą:
<<http://vvg.edu.lv/index.php/metodiskais-darbs/karjeras-izglitiba/15-karjeras-zurnals>>.
98. Jelgavos savivaldybė institucija. [Žiūrėta 2012-11-02]. Prieiga per internetą:
<<http://jip.jelgava.lv/index.php/par-mums/par-izglibas-prvaldi>>.
99. Valmieras Valsts gimnazija. Ugdymas karjerai. [Žiūrėta 2012-11-18]. Prieiga per internetą:
<<http://vvg.edu.lv/index.php/metodiskais-darbs/karjeras-izglitiba/89-karjeras-izglitiba>>.
100. Mokinių ugdymo karjerai informacinė sistema. [Žiūrėta 2012-12-01]. Prieiga per internetą: <<http://www.mukis.lt>>.
101. Latvijoje karjeros konsultanto specialybė. [Žiūrėta 2012-12-10]. Prieiga per internetą:
<http://du.lv/files/000/003/689/KK_JL_zinojums_2009_2010.pdf?1349678993>.
102. Drbo biržų jaunimo darbo centrai. [Žiūrėta 2012-12-10]. Prieiga per internetą:
<<http://www.euroguidance.lt/euroguidance.lt/svietimas-ir-orientavimas/orientavimas-karjerai>>.
103. Latvijos profesinio orientavimo sistema. [Žiūrėta 2012-12-18]. Prieiga per internetą:
<http://www.euroguidance.net/?page_id=4691>.
104. Latvijos gerovės ministerija. [Žiūrėta 2012-12-18]. Prieiga per internetą:
<<http://www.lm.gov.lv/text/437>>.

PRIEDAI

1. PRIEDAS Lietuvos Nacionalinė profesinio informavimo struktūra

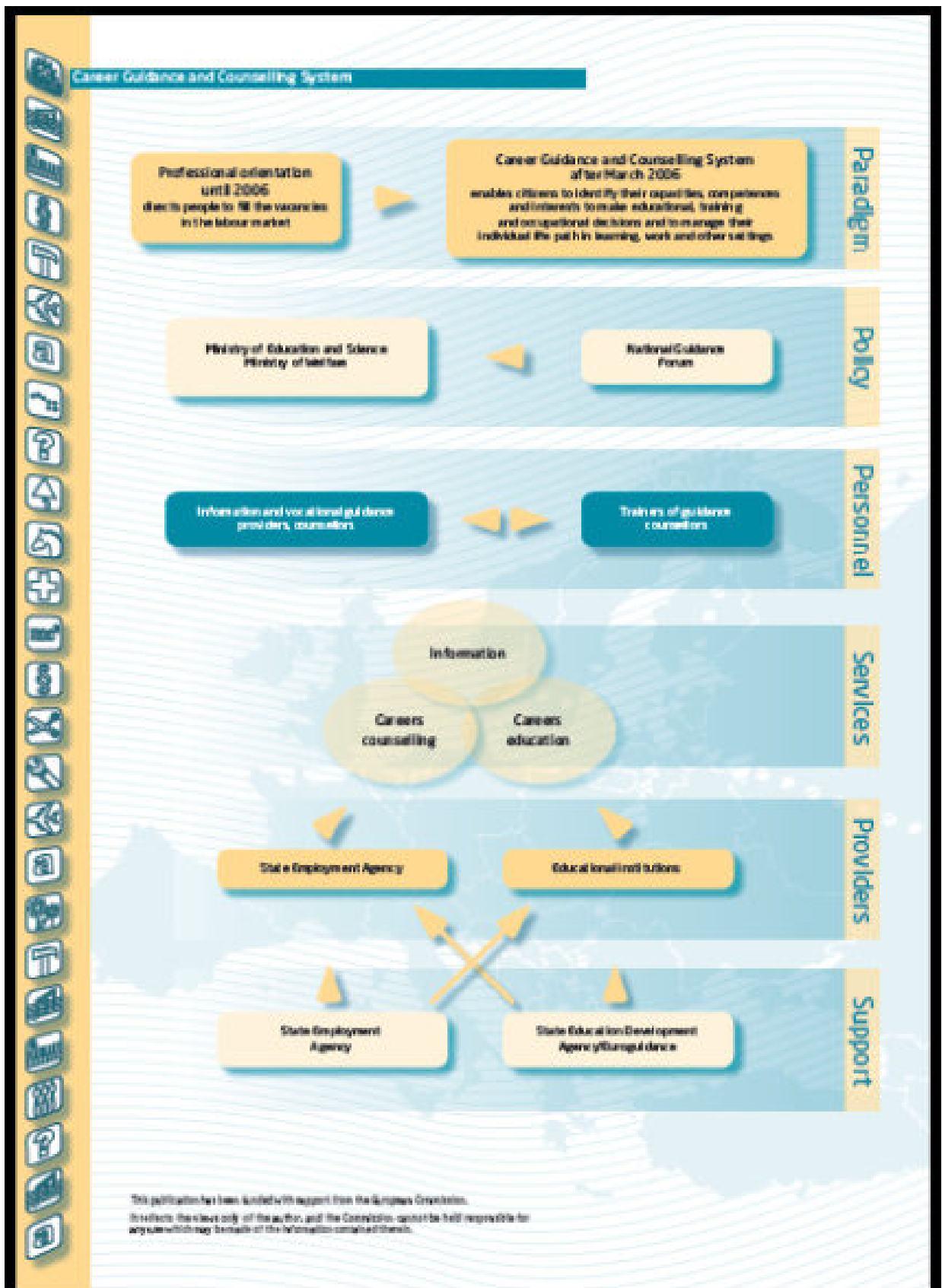
2. PRIEDAS Orientavimo karjerai sistema Lietuvoje

Orientavimo karjerai sistema Lietuvoje

(<http://www.euroguidance.lt/euroguidance.lt/svietimas-ir-orientavimas/orientavimas-karjerai/lietuvoje/schema>)

3. PRIEDAS Karjeros konsultavimo ir planavimo sistema Latvijoje

(http://www.viaa.gov.lv/files/news/1808/guidance_system_en.pdf)

4. PRIEDAS Lietuvos profesinį orientavimą reglamentuojantys dokumentai

<i>Valstybės žinios:</i>	<i>Reglamentuojantis dokumentas</i>
1996, Nr. 30-738	Tarptautinės darbo organizacijos konvencija „Dėl profesinio orientavimo ir profesinio rengimo ugdant žmogaus išgales“
1997, Nr. 98-2478	LR profesinio mokymo įstatymas
1998, Nr. 5-86	LR Vyriausybės 1998-01-08 nutarimas Nr. 10 „Dėl jaunimo profesinio orientavimo ir integravimo į darbo rinką priemonių“
2001, Nr. 49-1704	Europos socialinė chartija
2002, Nr. 113-5029	LR Seimo 2002-11-12 nutarimas Nr. IX-1187 „Dėl Valstybės ilgalaikės raidos strategijos“
2005, Nr. 12-39	LR Seimo 200-01-24 nutarimas Nr. 82 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimo“
2006, Nr. 76-2930	LR švietimo ir mokslo ministro 2006-06-30 įsakymas Nr. ISAK-1387 „Dėl vidurinio ugdymo programos aprašo patvirtinimo“
2006, Nr. ISAK-1530	LR švietimo ir mokslo ministro 2006-07-18 įsakymas Nr. ISAK-1530 „Dėl Atviros informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemos (AIKOS) internetinės svetainės aprašų standarto patvirtinimo“
2006, Nr. 125-4774	LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-11-13 įsakymas Nr. A1-306 „Dėl Lietuvos darbo biržos prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“
2006, Nr. ISAK-2422/A1-341	LR švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-12-21 įsakymas Nr. ISAK-2422/A1-341 „Dėl Lietuvos profesinio orientavimo tarybos sudėties ir jos nuostatų patvirtinimo“
2007, Nr. 32-1169	LR švietimo ir mokslo ministro 2007-03-13 įsakymas Nr. ISAK-362 „Dėl profesinio informavimo standarto patvirtinimo“
2007, Nr. 41-1551	LR švietimo ir mokslo ministro 2007-04-04 įsakymas Nr. 605 „Dėl mokinių profesiniam konsultavimui skirtų lėšų naudojimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“
2007, Nr. 43-1627	LR profesinio mokymo įstatymo pakeitimo įstatymas
2007, Nr. V(6)-123	Profesinio orientavimo programos asmenims, „iškritusiems“ iš bendrojo lavinimo mokyklų, kitų mokymo institucijų „Aktyvi pozicija karjeros planavime“, patvirtintos Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus 2007-04-27 įsakymu Nr. V(6)-123.
2007, Nr. 63-2440	LR švietimo ir mokslo ministro 2007-05-23 įsakymas Nr. ISAK-970 „Dėl bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategijos patvirtinimo“
2007, Nr. 78-3162	LR švietimo ir mokslo ministro 2007-07-12 įsakymas Nr. ISAK-

	1365 „Dėl Respublikinių moksleivių techninės kūrybos rūmų pavadinimo pakeitimo ir Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro nuostatų patvirtinimo“
2007, Nr. 79-3203	LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007-07-12 įsakymas Nr. A1-195 „Dėl teritorinių darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybų akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“
2007, Nr. 82-3371	LR švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007-07-18 įsakymas Nr. ISAK-1476/A1-201 „Dėl Europass pažymėjimo priedėlio aprašo patvirtinimo“
2007, Nr. 99-4020	LR švietimo ir mokslo ministro 2007-09-06 įsakymas Nr. ISAK-1790 „Dėl integruoto technologijų kurso bendrosios programos mokiniams, besimokantiems pagal pagrindinio ugdymo programos II dalį ir pasirenkamųjų technologijų ir menų bendrųjų programų mokiniams, besimokantiems pagal vidurinio ugdymo programą, patvirtinimo
2008, Nr. 7-258	LR švietimo ir mokslo ministro 2007-12-03 įsakymas Nr. ISAK-2332 „Dėl nacionalinės profesinio orientavimo švietimo sistemoje programos patvirtinimo“
2008, Nr. R1-29	Profesinio informavimo mokymo programa, profesinio informavimo A ir B metodikos, patvirtintos Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus 2008-01-31 įsakymu Nr. R1-29
2008, Nr. R1-30	Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika, patvirtinta Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus 2008-01-31 įsakymu Nr. R1-30
2008, Nr. R1-31	Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo mokymo programa ir Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika, patvirtintos Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus 2008-01-31 įsakymu Nr. R1-31.
2008, Nr. R1-32	Profesinio informavimo ir profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programa ir Profesinio informavimo ir profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo metodika, patvirtintos Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus 2008-01-31 įsakymu Nr. R1-32
2008, Nr. V(4)-26	Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programa, patvirtinta Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus 2008-02-11 įsakymu Nr. V(4)-26
2008, Nr. V(4)-26	Profesijos konsultantų kvalifikacijos tobulinimo poreikių nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus 2008-02-11 įsakymu
2008, Nr. V(4)-26	Profesinio konsultavimo metodinės rekomendacijos profesijos

	konsultantams, patvirtintos Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus 2008-02-11 įsakymu Nr. V(4)-26
2008, Nr. V(4)-26	Profesijos konsultanto rengimo standartas, patvirtintas Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus 2008-02-11 įsakymu Nr. V(4)-26
2008, Nr. V(4)-26	Profesijos konsultanto profesijos standartas, patvirtintas Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus 2008-02-11 įsakymu Nr. V(4)-26
2008; Nr. 35-1260	LR švietimo ir mokslo ministro 2008-03-15 įsakymas Nr. ISAK-715 „Dėl mokymosi kryptių pasirinkimo galimybių didinimo 14-19 metų mokiniams modelio aprašo patvirtinimo”
2008, Nr. V(6)–73	Konsultantų mokymo programa, skirta dirbti su profesinio orientavimo programomis asmenims „iškritusiems“ iš bendrojo lavinimo mokyklų, kitų mokymo institucijų „Aktyvi pozicija karjeros planavime“, kodas 696131013, patvirtinta Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus 2008-04-11 įsakymu Nr. V(6)–73, suderinta su Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centru
2008, Nr. R1-239	Profesinio informavimo taškų bendrieji nuostatai, patvirtinti Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus 2008-06-13 įsakymu Nr. R1-239
2008, Nr. R1-239	Profesinio informavimo taškų akreditavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus 2008-06-13 įsakymu Nr. R1-239
2008, Nr. ISAK-2404/A1-284	LR švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008-08-20 įsakymas Nr. ISAK-2404/A1-284 „Dėl švietimo ir mokslo ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-12-21 įsakymo Nr. ISAK-2422/A1-341 „Dėl Lietuvos profesinio orientavimo tarybos sudėties ir jos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“
2008, Nr. 113-4290	LR vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymas
2008, Nr. R1-299	Profesinio informavimo taškų vidaus audito bendrasis reglamentas, patvirtintas Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus 2008-09-15 įsakymu Nr. R1-299
2008, Nr. 122-4647	LR švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008-10-15 įsakymas Nr. ISAK-2795/A1-347 „Dėl švietimo ir mokslo ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004-03-26 įsakymo Nr. ISAK-433/A1-83 „Dėl mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos ir jos įgyvendinimo veiksmų plano tvirtinimo“ pakeitimo“
2008/C319/02	Europos Sąjungos Tarybos 2008-11-21 rezoliucija „Geresnis orientavimo visą gyvenimą integravimas į švietimo ir mokymosi

	visą gyvenimą strategijas“
2008, Nr. 143-5731	LR švietimo ir mokslo ministro 2008-12-04 įsakymas Nr. ISAK-3331 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2007-12-03 įsakymo Nr. ISAK-2332 „Dėl nacionalinės profesinio orientavimo švietimo sistemoje programos patvirtinimo“ pakeitimo“
2009, Nr. 12-486	LR švietimo ir mokslo ministro 2009-01-23 įsakymas Nr. ISAK-153 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2006-05-10 įsakymo Nr. ISAK 879 „Dėl Atviros informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemos (AIKOS) nuostatų ir duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“
2009, Nr. 42-1629	LR švietimo ir mokslo ministro 2009-04-02 įsakymas Nr. ISAK-643 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2007-05-03 įsakymo Nr. ISAK-2332 „Dėl nacionalinės profesinio orientavimo švietimo sistemoje programos patvirtinimo“ pakeitimo“
2009, Nr. R1-227	Teisės aktų naudojimo metodinės rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus 2009-04-23 įsakymu Nr. R1-227
2009, Nr. R1-227	Profesinio informavimo informacijos sklaidos metodinės rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus 2009-06-23 įsakymu Nr. R1-227
2009, Nr. 86-3638	LR užimtumo rėmimo įstatymas
2009, Nr. 54-2140	LR mokslo ir studijų įstatymas
2010, Nr. 68-3421	LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010-06-04 įsakymas Nr. A1-217 „Dėl Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavadinimo pakeitimo ir nuostatų patvirtinimo“
2010, Nr. 71-3552	LR užimtumo rėmimo įstatymo 2, 4, 8, 24, 25, 26, 28, 32, 35 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas
2010, Nr. 101-5231	LR švietimo ir mokslo ministro 2010-08-24 įsakymas Nr. V-1418 „Dėl LR švietimo ir mokslo ministro 2003-10-09 įsakymo Nr. ISAK-1407 „Dėl pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašo patvirtinimo“ papildymo
2011, Nr. 38-1804	LR švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas
2011, Nr. 86-4142	LR savanoriškos veiklos įstatymas
2011, Nr. 97-4599	LR švietimo ir mokslo ministro 2011-07-21 įsakymas Nr. V-1392 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006-06-30 įsakymo Nr. ISAK-1387 „Dėl vidurinio ugdymo programos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“
2012, Nr. 82-4284	LR švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-07-04 įsakymas Nr. v-1090/a1-314 „Dėl profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“

5. PRIEDAS Latvijos profesinį orientavimą reglamentuojantys dokumentai

<i>Latvijos žinios:</i>	<i>Reglamentuojantis dokumentas</i>
1995	Aukštojo Mokslo įstatymas
1998	Švietimo įstatymas
1999, Nr. 443 (1903)	Ministrų kabineto nutarimas Nr. 419, „Dėl Valstybinės švietimo inspekcijos“ (anuliuotas)
2000, Nr. 36/37 (1947/1948)	2000-02-01, Ministrų kabineto Reglamentas Nr. 41, Valstybės pripažinto profesinio išsilavinimo dokumento išdavimas yra akredituota profesinio mokymo, profesinės kvalifikacijos įsigijimo programa
2000, Nr. 347	2000-03-10. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 347, Taisyklės įgyti reikiamo išsilavinimo Profesinę kvalifikaciją.
2000, Nr. 145/147 (2056/2058)	2000-04-18. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 152, "Profesinis viešasis administravimas ir bendradarbiavimas su parlamentu"
2000, Nr. 211	2000-06-27. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 211, Valstybės švietimo Profesinio rengimo standarto nuostatos
2000, Nr. 401/403 (2312/2314)	2000-07-11. Įstatymas Nr. 383, Profesinės kvalifikacijos įgyjimas perduotas centralizuotam profesinės kvalifikacijos egzaminų kabinetui
2000, Nr. 276	2000-08-15. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 276, "mokymo organizavimo tvarka"
2000, Nr. 307/309 (2218/2220)	2000-08-29. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 304, "Taisyklės dėl Profesijų standarto"
2001, Nr. 91 (2856)	Ministrų kabineto nutarimas Nr. 442, dėl aukštojo mokslo institucijų akreditavimo
2001, Nr. 141	2001-03-20. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 141, Dėl pirmojo lygio Profesinio aukštojo mokslo taisyklių
2001, Nr. 110 (2497)	2001-05-07 "Profesinio švietimo įstatymo pakeitimas"
2001, Nr. 77 (2464)	2001-05-15. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 190, nuostatai dėl nevyriausybių organizacijų Profesinio švietimo administravimo
2001, Nr. 115 (2502)	2001-07-31. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 339, "Valstybės pripažintos profesinį išsilavinimą, profesinę kvalifikaciją akredituotų Profesinio mokymo programų, siūlo dokumentų įsigijimo, išdavimo tvarką
2001, Nr. 309	2001-10-07. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 309, Dėl apmokėjimo iš Valstybės biudžeto išlaidų už profesinį išsilavinimą, profesinę kvalifikaciją studentams, turintiems Specialiųjų poreikių ,nuteistiesiams
2002, Nr. 26 (2601)	2002-02-12. Nr. 55, profesinį tobulėjimą, profesinį išsilavinimą patvirtinančių dokumentų išdavimo tvarka"
2002, Nr. 49 (2624)	2002-03-26. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 131, "Profesijų standartai"

2002, Nr. 70 (2645)	2002-04-23. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 170, tvarka dėl akredituotų švietimo ir profesinio mokymo programų, švietimo įstaigų bei egzaminavimo centrų" (anuliuota)
2003, Nr. 91 (2856)	2003-06-05 Konstitucija dėl Rygos Technik Universitetas
2003, Nr. 309	2003-06-17. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 309, dėl aktyviųjų užimtumo priemonių organizavimo ir finansavimo tvarkos ir aktyviųjų užimtumo priemonių vykdytojų parinkimo principai"
2003, Nr. 116 (2881)	2003-08-19. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 458, "Profesinio švietimo įstatymo pakeitimas" (anuliuotas)
2003, Nr. 116 (2881)	2003-08-19. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 470, Reglamentai dėl profesinio mokymo programų apimties (anuliuoti)
2005, Nr. 451	2005-06-21. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 451, dėl valstybės pripažinto profesinį išsilavinimo ir profesinės kvalifikacijos išgyjimo ir akredituotų profesinio mokymo programos dalių formaliojo mokymosi tvarka
2005, Nr. 613	2005-08-16. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 613, Dėl tvarkos profesinio mokymo programose, švietimo institucijose ir egzaminų centrų akreditavime
2005, Nr. 193 (3351)	2005-11-29. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 902, "profesinį tobulėjimą ir profesinį išsilavinimą patvirtinančių dokumentų išdavimo tvarka"
2005, Nr. 206 (3364)	2005-12-20. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 967, Centralizuoti Profesionalūs kvalifikacinių egzaminai (anuliuoti)
2006, Nr. 77 (3445)	2006-05-16. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 386, dėl Mechatronikos profesinių standartų (anuliuota)
2006, Nr. 101 (3469)	2006-06-27. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 514, "muitinei, katedros vedėjo profesijos standartai (anuliuota)
2006, Nr. 101 (3469)	2006-06-27. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 515, "Dėl muitinės ekspertų profesinių standartų"
2006, Nr. 106 (3474)	2006-07-04. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 551, "Dėl Valstybės sienos apsaugos jaunesniųjų karininkų profesinius standartus" (anuliuota)
2006, Nr. 106 (3474)	2006-07-04. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 552, dėl Valstybės sienos apsaugos vyresniojo pareigūno profesinio standarto (anuliuota)
2006, Nr. 111 (3479)	2006-07-11. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 569, "Dėl kalėjimų inspektorius profesinių standartų" (anuliuota)
2006, Nr. 111 (3479)	2006-07-11. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 570, reglamentai dėl vyresniųjų vadų (vyresnieji karininkai), policijos pareigūno profesijos standartų (anuliuota)
2006, Nr. 162 (3530)	2006-09-21. "Profesinio švietimo įstatymo pakeitimas"
2007, Nr. 149	2007-02-27. Ministrų kabineto nutarimas Nr. 149, dėl profesinių standartų

2007, Nr. 41 (3617)	2007-03-06. Ministru kabineto nutarimas Nr. 165, "Taisyklės dėl profesinio išsilavinimo mokymo proceso, egzaminų centrų, profesinei kvalifikacijai būtina parengti reikiamą dokumentaciją"
2007, Nr. 308	2007-05-08. Ministru kabineto nutarimas Nr. 308, Centralizuoti profesinės kvalifikacijos egzaminai
2007, Nr. 102 (3678)	2007-06-07. "Profesinio švietimo įstatymo pakeitimas"
2008, Nr. 200 (3984)	2008-12-12. Teisiniai pakeitimai Profesinio rengimo įstatymui
2009, Nr. 28 (4014)	2009-01-29. "Profesinio rengimo įstatymo pakeitimas"
2009, Nr. 97 (4083)	2009-06-12. "Profesinio švietimo įstatymo pakeitimas"
2010, Nr. 102 (4294)	2010-06-10. "Profesinio švietimo įstatymo pakeitimas"
2010, Nr. 852	2010-09-14 Ministru kabineto nutarimas Nr. 852, dėl švietimo ir mokymo programų, švietimo įstaigų bei egzaminavimo centrų akreditavimo tvarkos
2010, Nr. 205 (4397)	2010-12-16. "Profesinio švietimo įstatymo pakeitimas"
2011, Nr. 146	2011-02-22. Ministru kabineto nutarimas Nr. 146, dėl neformaliojo švietimo įgyjamų profesinių kompetencijų vertinimo tvarkos;
2011, Nr. 148	2011-02-22. Ministru kabineto nutarimas Nr. 148, dėl profesinio mokymo kompetencijų patvirtinimo ir panaikinimo
2011, Nr. 105 (4503)	2011-05-07. Ministru kabineto nutarimas Nr. 523, dėl valstybės biudžeto skaičiavimo tvarkos ir paskirstymo, skirtos vietos valdžios subsidijos mokėti mokytojų rengimo institucijoms, kurios įgyvendina pagrindinį profesinį švietimą, mokymo ir profesinio mokymo programas"
2011, Nr. 137 (4535)	2011-08-30. Ministru kabineto nutarimas Nr. 662, profesinės kvalifikacijos, profesinio mokymo programų, egzaminų akreditavimas
2011, Nr. 137 (4535)	2011-08-30. Ministru kabineto nutarimas Nr. 664, kvalifikacijos įgyjamos išlaikius centralizuotus profesinės kvalifikacijos egzaminus
2011, Nr. 202 (4600)	2011-12-15. "Profesinio švietimo įstatymo pakeitimas"
2011, Nr. 205 (4603)	2011-12-27. Nr.1035, taisyklės dėl valstybinių fondų procedūrų profesinio meno, muzikos ir šokio ugdymo programų
2011, Nr. 205 (4603)	2011-12-27. Ministru kabineto nutarimas Nr. 1036, "procedūros dėl valstybės finansuojamų profesinių sportinio rengimo programų"
2012, Nr. 69 (4672)	2012-04-19. "Profesinio švietimo įstatymo pakeitimas"
2012, Nr. 100 (4703)	2012-06-19. Ministru kabineto nutarimas Nr. 432, "Dėl profesinio rengimo institucijų bei egzaminavimo centrų įkūrimo bei aptarnavimo mokesčių"
2012, Nr. 184 (4787)	2012-11-20. Ministru kabineto nutarimas Nr. 785, studentų mokymo organizacijos tvarka.

(<http://www.likumi.lv/doc.php?id=20244>).